

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Omgang met regels

Plantenga, R.A.

Citation

Plantenga, R. A. (2024, September 26). *Omgang met regels*. SIKS Dissertation Series.
Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4093852>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4093852>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

4 Twee regeldrukdiscoursen in de Amerikaanse literatuur

In het vorige hoofdstuk hebben we gezien dat de Nederlandse overheid in de afgelopen jaren het thema regeldruk serieus en met veel aandacht heeft bestudeerd. Door de jaren heen zien we ook dat verschillende voorstellen voor een effectieve aanpak van het verminderen van regeldruk, keer op keer een geringe invloed lijken te hebben op de beleefde mate van regeldruk. Wetenschappelijke onderzoekers die zich hebben gebogen over de vraag hoe regeldruk valt te reduceren, zijn tot de conclusie gekomen dat er in het overheidsbeleid te weinig aandacht is voor de beleving van regeldruk. Het lijkt erop dat waar het regeldruk betreft, overheid en burger langs elkaar heen praten, dat er verschillende manieren van denken en praten over regeldruk zijn. Dit suggereert dat er verschillende discoursen over regeldruk worden gevoerd.

Wij onderzoeken in dit hoofdstuk onze eerste onderzoeksvraag (OV1) “Is er in de literatuur naast een rationeel regeldrukdiscours, een ervaringsgericht regeldrukdiscours te onderscheiden?”³¹⁹ Wij geven in 4.1 aan op welke wijze wij verzamelingen van regeldrukuitdrukkingen willen traceren. In 4.2 behandelen wij de methode van onderzoek en in 4.3 geven wij de resultaten weer. In 4.4 bediscussiëren wij de resultaten en geven antwoord op de eerste onderzoeksvraag.

4.1 Traceren van verzamelingen van regeldrukuitdrukkingen

Discours analyse is een van de meeste karakteristieke vormen van kwalitatief onderzoek. In dit hoofdstuk hanteren we echter een nieuwe, *kwantitatieve discours analyse* om aan te tonen dat er verschillen discoursen zijn ten aanzien van regeldruk. Discours kan worden opgevat als een verzameling van uitdrukkingen die een bepaald sociaal domein van betekenis voorzien. De centrale gedachte van dit proefschrift is dat regels en de omgang met regels (het sociale domein) op twee verschillende manieren van betekenis worden voorzien: (1) een rationale manier en (2) een ervaringsgerichte manier. Deze gedachte impliceert dat er twee verschillende verzamelingen van uitdrukking te identificeren zijn ten aanzien van regeldruk. Een verzameling van rationele uitdrukkingen ten aanzien van regeldruk, en een ervaringsgerichte verzameling van uitdrukkingen.

³¹⁹ Zie 1.4.2.

In dit hoofdstuk passen we de Principale Componenten Analyse (PCA) toe op de historische frequentie van aan regeldruk gerelateerde uitdrukkingen om aan te tonen dat er inderdaad een rationele- en een ervaringsgerichte discours ten aanzien van regeldruk te onderscheiden is. In de afgelopen 100 jaar werd regeldruk door telkens andere factoren beïnvloed die ieder een eigen ontwikkeling kennen.

Wij behandelen in 4.1.1 de *Google Ngram Viewer* (GNV) als nieuwe vorm van discours analyse. In 4.1.2 beschrijven wij de toepassing van de *Ngram viewer* op het domein regeldruk. In 4.1.3 geven we een kort overzicht van het regeldrukdebat in de Verenigde Staten. In 4.1.4 behandelen wij de Principale Componenten Analyse waarmee wij het rationele- (instrumentele) en het ervaringsgerichte discours willen onderscheiden

4.1.1 De Google Ngram viewer als nieuwe vorm van discours analyse

We denken met de *Google Books Ngram*³²⁰ *viewer*³²¹ (GNV) die door Google is ontwikkeld, een instrument te hebben om aan te tonen dat er inderdaad sprake is van twee verschillende vormen van discours over regeldruk.

Al vanaf 2004 voert Google zijn plan uit om alle boeken die sinds de uitvinding van de boekdrukkunst uitgegeven zijn te digitaliseren.³²² De bedoeling was om de grote hoeveelheid tekst gratis via internet ter beschikking te stellen³²³ maar de volledige uitvoering van dit plan stuitte op auteursrechtelijke problemen.³²⁴ Hiernaast ontwikkelde Google een tool om de gedigitaliseerde tekst op woordfrequentie te kunnen onderzoeken. Daarvoor gebruikte het bedrijf een *optical character recognition* (OCR) programma, waardoor met behulp van patroonherkenning alle tekens uit de digitale tekst als zodanig herkend werden. Op basis hiervan ontwikkelde Google zijn *Ngram viewer*, die het sinds 2010 mogelijk maakt om in de aangelegde digitale bibliotheek van alle reeds gescande boeken gericht te zoeken naar woorden en zinsdelen. Een *gram* wordt gedefinieerd als de hoeveelheid karakters die niet door een spatie onderbroken worden en de “N” geeft aan uit hoeveel van deze “*grams*” een zoekopdracht

³²⁰ Een “Ngram” is (in ons onderzoek) een woord of een combinatie van woorden. De “N” geeft aan hoeveel woorden er gecombineerd worden, tot een maximum van 5 woorden.

³²¹ <https://books.google.com/ngrams/>.

³²² Xalabarder 2014.

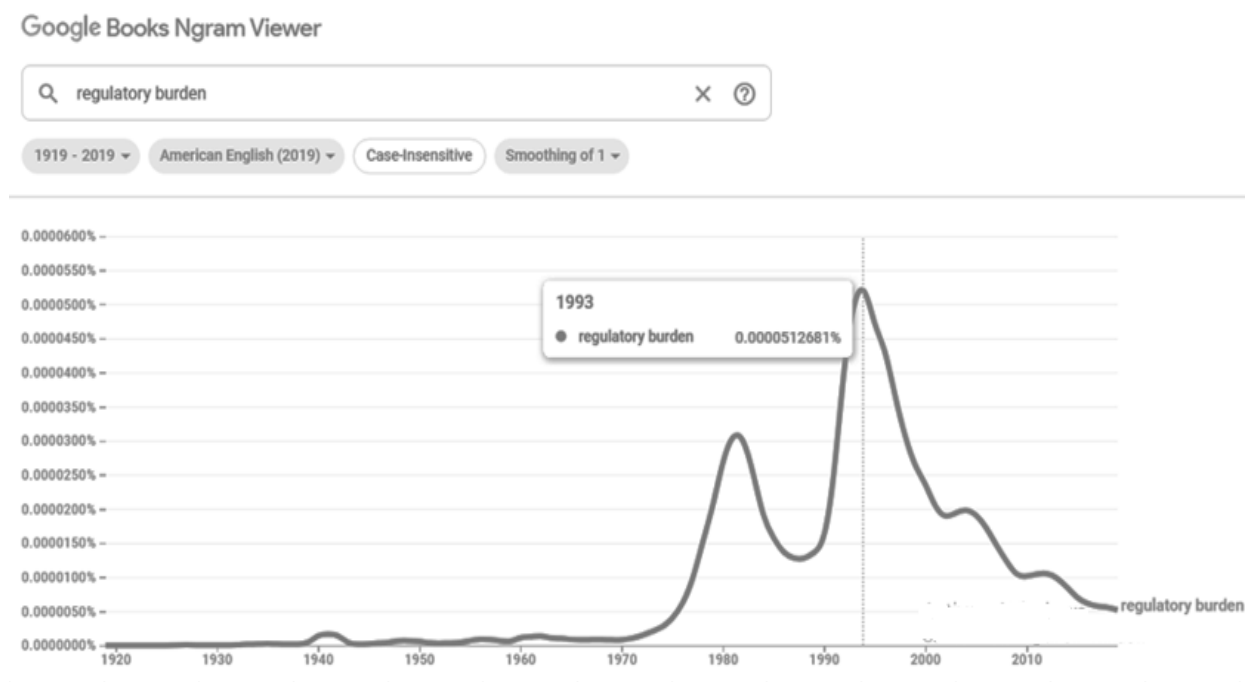
³²³ <https://books.google.com/ngrams>

³²⁴ Xalabarder 2014.

bestaat.³²⁵ Als er alleen naar woorden wordt gezocht, zoals wij doen, dan gaat het om de hoeveelheid woorden die in een zoekopdracht gebruikt wordt. Het woord “regeldruk” is bijvoorbeeld een *1gram*, “onnodige regels” zijn een *2gram* en “er zijn te veel regels” een *5gram*. De maximale woordcombinatie van de door *Google Books* beschikbaar gestelde viewer is 5 (*5gram*). Deze tool is gratis. Hij stelt ons in staat te onderzoeken hoe vaak de gevraagde *Ngram*, grofweg de laatste vijfhonderd jaar, telkens per jaar, relatief³²⁶ voorkomt. Dat wil zeggen hoe vaak een *Ngram* ten aanzien van alle vergelijkbare *Ngrams*³²⁷ van de doorzochte corpus, gebruikt is. Hiervan toont het programma een grafiek met per jaar de waarden in procenten. Verder zijn er verwijzingen naar de literatuur waarin de *Ngrams* te vinden zijn.

Als voorbeeld geven wij de resultaten weer van de woordcombinatie *regulatory burdens* (vertaling van het Nederlandse woord regeldruk) in de Amerikaanse corpus tussen 1919 en 2019 (Grafiek 4.1). Bij het jaartal 1993 wordt aangegeven dat de relatieve frequentie waarin de woordcombinatie *regulatory burdens* voorkomt 0,0000512681% bedraagt.

Grafiek 4.1: Relatief gebruik woordcombinatie *regulatory burdens*

³²⁵ Michel et al. 2011.

³²⁶ Het aantal boeken groeit met het verloop van de tijd. De data werd daarom genormaliseerd. Het gaat hier om de relatieve frequentie. Dit is de frequentie waarin een *Ngram* in een bepaald jaar, in een bepaalde corpus, voorkomt in relatie tot alle (vergelijkbare) *Ngrams*, in dat jaar, in die corpus.

³²⁷ N heeft in deze vergelijking een zelfde waarde.

Michel et al.³²⁸ geeft aan dat, toen de *Google Books* dataset in 2009 beschikbaar kwam, ongeveer 15 miljoen boeken waren gescand, meer dan 15 % van de naar schatting 129 miljoen boeken die sinds de boekdrukkunst zijn gepubliceerd. Hiervan werden er 5.195.769 geselecteerd voor het gebruik als corpus voor de *Ngram viewer*. Dit was bijna 4 % van alle boeken die sinds 1500 gepubliceerd zijn. Het corpus bestond uit meer dan 500 miljard woorden.³²⁹ Dit corpus was onderverdeeld in boeken die in het Engels, Chinees, Frans, Duits, en Hebreeuws waren uitgegeven. Daarbij is Engels weer onderverdeeld in een “Amerikaans Engels” en een “Brits” corpus. De verbeterde versie die in 2012 beschikbaar kwam bevatte meer dan 8 miljoen boeken³³⁰ met meer dan 500 miljard woorden in het Engels. Ook werden er Spaanse, Italiaanse en Russische corpora opgenomen.³³¹ In 2019, bij het 15 jarig bestaan van het project waren er al meer dan 40 miljoen boeken gescand. In 2020 stelde Google op basis van de nieuwe inhoud een derde verbeterde versie van de *Ngram viewer* beschikbaar. Een Nederlandse corpus is (nog) niet met de *Ngram viewer* van Google te onderzoeken.

Michel et al. zagen in 2011, in het gebruik van de *Ngram viewer*, nieuwe onderzoeksmogelijkheden om menselijk gedrag en culturele trends te onderzoeken door middel van kwantitatieve analyse van de digitale teksten van *Google Books*. In hun artikel noemden zij deze vorm van onderzoek *Culturomics* waarbij het o.a. gaat om het ontdekken van patronen in het gebruik van taal in de tijd.³³² Om culturele veranderingen in een historische lange termijn perspectief beter te begrijpen werden er sinds de introductie van GNV al tientallen onderzoeken gedaan binnen de verschillende disciplines van de geesteswetenschappen.³³³ Zo werden met GNV ook onderzoeken gedaan naar psychologische thema's zoals verschillen in sexe³³⁴, expressie van emoties³³⁵, persoonlijkheid³³⁶ en cognitie³³⁷. Hiernaast had Greenfield interesse in het thema individualiteit en collectivisme.³³⁸ Twenge, Campbell en Gentile ont-

³²⁸ Michel et al. 2011.

³²⁹ Zie voor deze cijfers: Michel et al. 2011; Pechenick 2015.

³³⁰ Lin et al. 2012.

³³¹ Pechenick 2015.

³³² Michel and Aiden hielpen bij het creëren van de *Google Ngram Viewer* welke N-grams gebruikt om de *Google Books digital library* op culturele patronen in taal gedurende een bepaalde tijd te analyseren.

³³³ Younes & Reips 2019.

³³⁴ Motschenbacher & Roivainen 2020; Ye et al. 2018; Del Giudice 2012; Twenge, Campbell & Gentile 2012b.

³³⁵ Morin & Acerbi 2017; Bentley et al. 2014; Acerbi et al. 2013; Mohammad 2012.

³³⁶ Motschenbacher & Roivainen 2020; Roivainen 2015; Roivainen 2013.

³³⁷ Ellis, Wiseman & Jenkins 2015; Hills & Adelman 2015; Virues-Ortega & Pear 2015.

³³⁸ Greenfield 2013.

dekten een toename in de frequentie van individualistische termen en zinsdelen in de Amerikaanse corpus.³³⁹ Andere onderzoekers³⁴⁰ zagen in Amerika de frequentie van morele termen afnemen terwijl weer anderen³⁴¹ het relatieve gebruik van scheldwoorden juist zag stijgen. Een toename aan individualiteit werd eveneens waargenomen in andere corpora dan de Amerikaanse.³⁴² Kwantitatief onderzoek met de *Ngram viewer* wordt door wetenschappers steeds meer geaccepteerd³⁴³ hoewel er ook kritiek klinkt.

Twenge, Campbell en Gentile gaven in 2012 aan dat taalgebruik in boeken, zoals gedocumenteerd in de *Google Books* dataset, culturele veranderingen kunnen weerspiegelen en wel op tenminste drie manieren

(1) Taalgebruik in boeken weerspiegelt op individueel niveau de standpunten van auteurs ten opzichte van veranderingen in waarden en attitudes van een invloedrijk deel van de samenleving.

(2) Vervolgens reflecteert taalgebruik op groepsniveau de markt gestuurde beoordeling van wat mensen willen lezen.

(3) Taalgebruik kan vervolgens een microkosmos vormen van het taalgebruik van de mensen die in die tijd leven.³⁴⁴ Als zodanig lijkt de *Ngram viewer* een interessante manier om het “discours” binnen een bepaalde tijdsperiode te bestuderen. Wij concentreren ons in dit hoofdstuk in het bijzonder op de wijze waarop taalgebruik ten aanzien van regeldruk zich in de tijd heeft ontwikkeld.

4.1.2 Toepassing *Ngram viewer* op het domein regeldruk

Voor de bestudering van de historische ontwikkeling van een tweeledig discours ten aanzien van regeldruk konden we helaas geen gebruik maken van een *Ngram viewer* database die specifiek gericht is op de Nederlandse situatie.³⁴⁵ Deze omstandigheid leidde ons tot de keuze

³³⁹ Twenge, Campbell & Gentile 2012a; Twenge, Campbell & Gentile 2013.

³⁴⁰ Kesebir & Kesebir 2012.

³⁴¹ Twenge, Van Landingham & Campbell 2017.

³⁴² Younes & Reips 2019.

³⁴³ Zie voor een overzicht van Google *Ngram* onderzoek tussen 2010 en 2018, Younes & Reips 2019, Tabel A in Appendix S1.

³⁴⁴ Twenge, Campbell & Gentile 2012a.

³⁴⁵ *Ngram viewer* van *Google Books* bevat geen Nederlands bestand.

voor een ander land. We kozen voor de bestudering van het Amerikaanse *Ngram viewer* bestand.³⁴⁶ Er zijn voor ons vier redenen om de Amerikaanse corpus van 2020 te gebruiken.

Ten eerste is het Amerikaanse bestand de grootste in omvang. De versie uit 2009 bevatte al 131 miljard woorden³⁴⁷ en dit is in de versie van 2012 en 2020 alleen nog maar toegenomen.

Ten tweede leek in dit corpus, na een kleine exploratieve test met de *Ngram viewer*, meer emoties met betrekking tot regels door te klinken dan in het Duitse corpus. Zo kenden de verschillende emotionele krachttermen met betrekking tot regels nauwelijks een equivalent in het Duitse corpus. Het Duitse corpus lijkt zich minder emotioneel uit te laten over regels terwijl op de diverse fora op het internet andere indrukken opgedaan kunnen worden. Er is onderzoek nodig om dit met meer zekerheid vast te kunnen stellen maar wat de Amerikaanse corpus betreft wordt deze constatering ondersteund door Nunberg die zegt “*a growing acceptance of shocking language in more public and formal settings*” in Amerika waar te nemen.³⁴⁸

Ten derde, zijn de onderzoeken waarop ons trendonderzoek steunt veelal in de Verenigde Staten uitgevoerd. De theorieën die hieruit voortkomen zijn ook oorspronkelijk in de Amerikaanse literatuur beschreven. Cropanzano, Epstein, Tyler en Lind deden hun voorname bevindingen in de Amerikaanse samenleving. Alhoewel hun theorieën een algemene werking claimen lijkt de werking in de Amerikaanse samenleving de meest oorspronkelijke.

Ten vierde, met de keuze voor de Engels Amerikaanse literatuur verliezen we in geen enkel opzicht de verbinding met het Nederlands denken over regeldruk. Integendeel, in een interessante reflectie op het verschijnsel regeldruk besteden Van Gestel en Hertogh³⁴⁹ uitgebreid aandacht aan de wijze waarop regeldruk in de Verenigde Staten wordt benaderd. Zij vergelijken dit met de ontwikkelingen ten aanzien van regeldruk in Nederland, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, en de Europese Unie. De beschrijvingen van Van Gestel en Hertogh vormen daarom de vierde reden om voor de analyse van de Amerikaanse literatuur te kiezen.

³⁴⁶ Met het Amerikaanse *Ngram viewer* bestand bedoelen wij de gescande literatuur die in de Verenigde Staten werd uitgegeven.

³⁴⁷ Brysbaert, Keuleers & New 2011.

³⁴⁸ Deggans 2010. Zie voor de toename van scheldwoorden in de Amerikaanse corpus: Twenge, Van Landingham & Campbell 2017.

³⁴⁹ Van Gestel & Hertogh 2006.

4.1.3 Aandacht voor regeldruk in de Verenigde Staten

Zoals hierboven aangegeven analyseren Van Gestel en Hertogh de aandacht voor regeldruk in de Amerikaanse literatuur. Hieronder geven wij daar een korte samenvatting van. Beide onderzoekers gebruiken in hun beschrijving termen die wij als kenmerkend beschouwen voor het regeldrukdiscours en daarom tussen haakjes weergeven. Deze termen spelen een rol bij onze selectie van regeldruktermen. We komen hier in subsectie 4.1.5 en sectie 4.2 op terug.

Van Gestel en Hertogh beschrijven hoe er door de snelle toename van federale wet en regelgeving op het terrein van de volksgezondheid, veiligheid en het milieu, er in de Verenigde Staten (VS) sinds het begin van de jaren zeventig van de vorige eeuw veel aandacht voor deregulering (*deregulation*) en hervorming van de regelgeving (*regulatory reform*) is. Bij de pogingen om de druk aan regels terug te dringen stond steeds een kosten-batenanalyse centraal. Het ging hierbij om: “*achieving a proper balance between cost, both in terms of dollars and of government intrusiveness, and benefits.*”³⁵⁰ Regeldruk wordt derhalve in de VS vooral gezien als een belangenafweging tussen voor- en nadelen van regelgeving en kan daardoor worden geassocieerd met een rationeel regeldrukdiscours.³⁵¹

In 1980 vormde deregulering een belangrijk onderdeel van het verkiezingsprogramma van President Reagan. Er kwam in die tijd veel aandacht voor de bestrijding van de aanwas aan regels (*overregulation*) en “de toegang tot het recht” (*regulatory access*). Eenmaal gekozen, vaardigde hij in 1981 de *Executive Order 12291* uit, wat als een mijlpaal wordt beschouwd in de ontwikkeling van *regulatory reform*. De wetgever werd hierdoor verplicht om bij elke nieuwe wet en regelgeving eerst een kosten-batenanalyse te maken. Deze analyse moest ter goedkeuring aan het *Office of Management and Budget* worden voorgelegd. Later vervangt President Clinton deze maatregel door een hierop sterk gelijkende maatregel. Om deregulering te bewerkstelligen en regeldruk voor het bedrijfsleven te verlichten zijn er sinds de jaren tachtig een groot aantal federale wetten ingevoerd.

Halverwege de jaren negentig staat regeldruk (regeldruk wordt in Amerika *regulatory burden(s)*) of *regulatory pressure(s)*³⁵² genoemd) nog volop in de belangstelling. De aandacht gaat dan niet alleen uit naar overregulering, maar ook naar de veranderende aard van regels.

³⁵⁰ Garcia 2001, zoals beschreven in Van Gestel & Hertogh 2006.

³⁵¹ Instrumentele belangen omschreven wij in 1.2.2 als profijtige zelfbelangen die met objectieve kosten-batenanalyses kunnen worden vastgesteld.

³⁵² In de Engelse versie van hun rapportage gebruiken zij ook de term *regulatory pressure*. Titel van deze Engelse versie: “*What is regulatory Pressure?*”

Wetgeving is ambitieuzer, complexer en internationaler geworden dan in de voorafgaande jaren. In 1994 vormde regeldruk opnieuw een belangrijk Republikeins thema bij de verkiezingen, dit maal voor het *Congress*. De republikeinen weten de meerderheid in zowel de *Senate* als het *House of representatives* te behalen waarna er bij nieuwe wet en regelgeving op grote schaal kosten-batenanalyses en risicoanalyses verplicht werden gesteld. De (politieke) belangstelling voor deregulering en regeldruk neemt aan het eind van de jaren negentig af.

Regeldrukdiscours is vooral een instrumenteel-rationeel discours

Het Amerikaanse regeldrukdiscours gaat vooral over administratieve lasten (*administrative burden(s)*) en over de kosten en baten van regulering. Bij de kosten-batenanalyses gaat het om het geheel aan kosten (*regulatory costs* of *compliance costs*). Dit zijn meer specifiek (1) kosten die een bedrijf moet maken voor de naleving van regelgeving (*direct regulatory compliance costs*), (2) kosten voor juridisch bijstand (*legal services costs*), (3) kosten voor administratieve handelingen (*accountability costs*) en (4) kosten ten gevolge van een verlies aan productieve uren omdat deze tijd moet worden besteed aan het naleven van regelgeving (*opportunity costs*). De sterke focus op kosten-batenanalyses geeft aan dat het regeldrukdiscours voornamelijk over instrumentele belangen gaat.³⁵³ Instrumentele belangen associeerden wij eerder met een voorkeur voor rationele verwerking³⁵⁴ zodat het Amerikaanse regeldruk discours vooral een instrumenteel-rationeel discours lijkt te zijn.

Bijval en Kritiek

De vooral economische benadering van regeldruk heeft in de VS naast bijval ook veel kritiek gekregen. In het rationele regeldrukdiscours spelen politieke tegenstellingen een belangrijke rol. Wetenschappelijke onderzoekers verbonden aan het *AEI Brookings Joint Center for Regulatory Studies* (rechtseconomische oriëntatie) en het *Center for Progressive Reform* (rechtswetenschappelijke oriëntatie) kruisen de degens over een juiste aanpak van regeldruk. Critici van de economische benadering zien het terugdringen van het aantal regels als een te eenvoudige oplossing voor een complex probleem en zij richten hun pijlen vooral op het instru-

³⁵³ Instrumentele belangen omschreven wij in 1.2.2 als profijtige zelfbelangen die met objectieve kosten-batenanalyses kunnen worden vastgesteld.

³⁵⁴ Zie 2.5.

ment van de kosten-batenanalyse. Ondanks een omvangrijke rechtseconomische “*body of literature*” waarin uiteenlopende economische technieken werden ontwikkeld om de “*regulatory costs*” te berekenen is er geen wetenschappelijke consensus over de juiste methoden en technieken voor deze analyses.

Zo twijfelen critici eraan of in de kosten-batenramingen wel alle relevante kosten worden meegewogen. Naast objectieve kosten uitgedrukt in “harde” cijfers, hebben veel kosten ook een belangrijke subjectieve kant. Daarom pleiten zij ervoor om, bijvoorbeeld op het terrein van milieuwetgeving, niet alleen oog te hebben voor de economische kosten maar ook nadrukkelijk aandacht te besteden aan de meer subjectieve gevolgen, zoals het welzijn van mensen (*social welfare*).

Verder vragen critici meer aandacht bij de kosten-batenanalyses voor het onderscheid tussen grote en kleine bedrijven, daar grote bedrijven beter toegerust lijken om met grote hoeveelheden wetgeving om te gaan dan kleine bedrijven. Ook pleiten zij ervoor om in de analyses niet alleen mee te wegen of een individuele wet regeldruk veroorzaakt maar ook te kijken of het gehele regelcomplex niet voor regeldruk zorgt (*system burdens*).³⁵⁵ Belangrijk in dit betoog is dat de som van efficiënte individuele regels een inefficiënt regelsysteem op kan leveren. Individuele regels worden dan niet of nauwelijks nageleefd. “.. *doubling the number of rules may more than double the efforts needed to ensure compliance.*”³⁵⁶ Niet nakoming tast op zijn beurt de legitimiteit van de regelgever aan.

Overeenkomsten tussen de VS en Nederland

Het regeldrukdiscours in de VS wordt dus, net als het Nederlandse, vooral gekenmerkt door een rationele (instrumentele) benadering gebaseerd op kosten-batenanalyses van regels. Althans, het gaat hier om een discours dat vanuit de overheid en daartoe verhoudende instituten wordt geëntameerd. Het gaat in het geschetste overzicht van de Amerikaanse regeldrukliteratuur vooral om federale wetgeving. Er lijkt ook in de VS weinig aandacht voor de beleving van regeldruk³⁵⁷ (gepercipieerde regeldruk) waardoor de literatuur geen zicht biedt op een ervaringsgericht discours. Wel constateren Van Gestel en Hertogh, parallel aan het regeldruk-

³⁵⁵ Ruhl & Salzman 2003, zoals beschreven in Van Gestel & Hertogh 2006, p. 75.

³⁵⁶ Ruhl & Salzman 2003, zoals beschreven in Van Gestel & Hertogh 2006, p. 75.

³⁵⁷ Evenals in Nederland, zie Van Gestel & Hertogh 2006.

discours, maar zonder duidelijke dwarsverbanden, een rechtssociologisch discours (*legal consciousness*) over de wijze waarop mensen wet en regelgeving maatschappelijk beleven.³⁵⁸ Volgens Van Gestel en Hertogh kon alleen dit in Amerika (VS) ontwikkelde concept van *legal consciousness* een bijdrage leveren om regeldrukervaringen te verklaren. Zij verwezen hierbij naar het onderzoek van Ewick & Silbey³⁵⁹, dat zij als het meest uitgewerkte en meest invloedrijke onderzoek binnen de *legal consciousness* literatuur beschouwden.³⁶⁰

Interessant is dat Silbey in 2005 zelf terugblijkt op haar gemeenschappelijk onderzoek met Ewick uit 1998. Zij geeft eerst aan wat het oorspronkelijke *Legal Consciousness* concept behelst en schetst daarna de breuk die in die denkrichting optreedt. Het oorspronkelijke concept valt uiteen in meerdere denkrichtingen waarbij één daarvan aansluiting zocht bij de procedurele rechtvaardigheidsliteratuur.³⁶¹ Vervolgens beschrijft Silbey de poging die ze samen met Ewick in hun onderzoek uit 1998³⁶² onderneemt om de verschillende denkrichtingen weer met elkaar te verzoenen. Zij ontwerpen in dat onderzoek daarom twee verschillende routes voor de analyse van de subjectieve beleving van regels. Langs de ene zou de *beleving van regels* onderzocht kunnen worden door verdere analyse van het rechtsbewustzijn op de oorspronkelijke wijze van het concept³⁶³ en langs de andere wordt de *beleving van regels* geëxploreerd aan de hand van relationele (sociaal-emotionele) belangen die mensen koesteren. Uit het onderzoek blijkt dat mensen bij het waarderen van regels in belangrijke mate hechten aan relationele belangen. Het hebben van een *stem* en het *vertrouwen* in de onpartijdige autoriteit, die hun belangen eerlijk en met respect zal wege³⁶⁴, zou hierbij een belangrijke rol spelen.

4.1.4 Traceren van verschillende regeldrukdiscoursen met PCA

De vraag is nu, op welke wijze kan de Ngram viewer worden gebruikt om in de Amerikaanse corpus een rationeel (instrumenteel) en een ervaringsgericht (sociaal-emotioneel) discours te onderscheiden? We veronderstellen dat als er inderdaad sprake is van twee verschillende discoursen, dit met behulp van de *Ngram viewer* als volgt in drie stappen te onderzoeken is.

³⁵⁸ Van Gestel & Hertogh 2006, p. 10.

³⁵⁹ Ewick & Silbey 1998.

³⁶⁰ Van Gestel & Hertogh 2006.

³⁶¹ Silbey (Silbey 2005, p. 337) noemt hier aansluiting bij de procedurele rechtvaardigheidsopvattingen van Casper et al. 1988; Lind & Tyler 1988; MacCoun & Tyler 1988; Tyler 1990; Tyler et al. 1997; Tyler & Huo 2002.

³⁶² Silbey 2005.

³⁶³ Het oorspronkelijk concept gaat uit van participatie in de constructie van schema's van het begrip recht.

³⁶⁴ Silbey 2005, p. 337.

(1) We identificeren potentieel rationele en ervaringsgerichte uitdrukkingen ten aanzien van regels en regeldruk.

(2) We registreren de frequentie van het relatieve gebruik van de uitdrukkingen per onderzocht jaar.

(3) Vervolgens gaan we na (A) of de relatieve frequenties van de instrumentele uitdrukkingen in de tijd samenhangen, (B) of de relatieve frequenties van de ervaringsgerichte uitdrukkingen in de tijd samenhangen en (C) of de relatieve frequenties van de instrumentele uitdrukkingen en de relatieve frequenties van de ervaringsgerichte uitdrukkingen juist niet in de tijd samenhangen.

Op deze wijze kan worden vastgesteld dat er sprake is van twee verschillende discoursen. De toepassing van Principale Componenten Analyse (PCA) lijkt hierbij een zeer geschikte methode om aan te tonen dat rationele uitdrukkingen en ervaringsgerichte uitdrukkingen inderdaad tot verschillende dimensies te reduceren zijn. PCA wordt gebruikt om een grote hoeveelheid data te reduceren tot een aantal te interpreteren dimensies. In de analyse worden de onderliggende patronen en correlaties (constructen) tussen de verschillende variabelen onderzocht en worden de variabelen die in een zelfde patroon samenhangen bij elkaar geplaatst.³⁶⁵ Deze samenhangende patronen worden componenten genoemd. In het huidige onderzoek verwachten we een *rationele component* en een *ervaringsgerichte component* te traceren waarbij de componenten ieder naar een verschillend discours over regeldruk verwijzen, ieder hun eigen uitdrukkingen bevatten, ieder een eigen ontwikkeling over tijd heeft en ieder een eigen verklarend mechanisme bezit. Een cruciaal aspect hierbij is natuurlijk de selectie van de uitdrukkingen die verder zullen worden geanalyseerd.

4.1.5 De wijze van selectie van regeldrukuitdrukkingen

We beginnen deze subsectie met een anekdote die wellicht nieuw licht kan werpen op het ervaren van regeldruk. Zo troffen bewakers in augustus 2017³⁶⁶ in rode graffiti de tekst *fuck law* aan op het Lincoln Memorial en dat werd groot nieuws³⁶⁷ in de VS. Dit monument, ter ere van Abraham Lincoln³⁶⁸, symboliseert niet alleen het Amerikaanse motto, *E Pluribus Unum*, de

³⁶⁵ Field 2018.

³⁶⁶ De graffiti werd op 15 augustus 2017 ontdekt.

³⁶⁷ Het nieuws werd door alle grote nieuwszenders (Reuters, CNN, ABCnews, Washington Post, Foxnews, CBSnews) gebracht en verspreidde zich naar verschillende buitenlandse nieuwsmedia.

³⁶⁸ 16e president van de VS (1861-1865).

eenheid van het land, maar ook de principes die Lincoln tijdens zijn leven uitdroeg zoals vrijheid, rechtvaardigheid, recht, eenheid, broederschap en liefdadigheid.³⁶⁹ Hoe kon iemand dit monument met deze verwensing bekladden?

Het lijkt hier op het eerste oog te gaan om een ervaringsgerichte uitdrukking ten aanzien van de omgang met regels. Het gaat hier immers, naar alle waarschijnlijkheid, om een intuïtieve en emotionele uiting, die karakteristiek is voor wat in CEST als ervaringsgericht wordt omschreven. Deze uiting staat in contrast met een rationele uiting die gekenschetst wordt als analytisch, logisch en realiteitsgericht. In algemene zin verwachten we dat ervaringsgerichte mensen regels emotioneler kwalificeren dan rationele mensen. Soms zullen ze hun woede niet onder stoelen en banken steken. Hevig emotionele mensen zullen het in de Verenigde Staten bijvoorbeeld hebben over *fucking rules of damn laws*. Mensen met een rationele verwerkingsvoorkeur zullen het eerder over *compliance costs of unnecessary rules* hebben, aangezien beide termen eerder met een vorm van calculatie geassocieerd kunnen worden dan met emotionele geladenheid.

We gaan er dan ook vanuit dat mensen met verschillende verwerkingsvoorkeuren hun ongenoegen over regels verschillend onder woorden brengen. Daartoe proberen we in eerste instantie een aantal woorden of woordcombinaties te identificeren die uitdrukking geven aan rationele en ervaringsgerichte omgang met regels.

Wij willen bij onze selectie van woordcombinaties in herinnering roepen dat ons onderzoek explorerend is en dat, voor zo ver wij weten, een vergelijkbaar onderzoek nog niet eerder is uitgevoerd. Wij kunnen ons daarom niet richten op eerdere selectiemethoden.

Wij kijken bij onze selectie naar:

(1) woordgebruik dat binnen het Amerikaanse debat wordt gebezigd (zoals weergegeven door Van Gestel en Hertogh en door ons tussen haakjes geplaatst) en dat kan worden geclassificeerd als rationeel-instrumenteel;

(2) klachten over regels die doorklinken in de wijze waarop regels worden gekwalificeerd. De kwalificaties *vague rules* en *unclear rules* duiden bijvoorbeeld op klachten ten aanzien van de duidelijkheid van regels;

(3) emotioneel geladen kwalificaties van regels, waarbij we er vanuit gaan dat mensen niet alleen over regels klagen maar dat ze regels ook zullen verwensen of zelfs vervloeken. We

³⁶⁹ Deze thema's werden in het monument in teksten en afbeeldingen verwerkt.

zoeken hierbij naar een aantal emotionele kwalificaties en een aantal kwalificaties die woede uitdrukken (*fuck law*);

(4) het object van die kwalificaties: Wij vragen ons hierbij af of regeldruk alleen over regels (*rules*) gaat of dat mensen hun ongenoegen ook op reguleringen (*regulations*), of wetten (*laws*) richten. Als object kozen wij daarom steeds voor *rule(s)*, *regulation(s)* en *law(s)*.

We onderzoeken vervolgens de samenhang tussen deze uitdrukkingen op basis van analyse van de temporele fluctuaties in het voorkomen van de deze frequenties in de tijdsperiode van 1919-2019.

4.2 Methode

De drie cruciale aspecten van de methodiek van dit onderzoek zijn:

- 1) de selectie van uitdrukkingen ten aanzien van regeldruk (4.2.1),
- 2) het bepalen van de relatieve frequentie van de uitdrukkingen (4.2.2),
- 3) de rechtvaardiging van de statistische analyse (4.2.3).

4.2.1 Selectie van regeldrukuitdrukkingen

Zoals hierboven aangegeven selecteren wij de regeldruktermen op de volgende vier wijzen.

Selectie 1: Rationele regeldrukwoorden (op basis van literatuurstudie Van Gestel en Hertogh³⁷⁰).

Selectie 2: Klachten (over vormen van regels)

Selectie 3: Schelden (op vormen van regels)

Selectie 4: Object (vormen van regels).

De *Ngram viewer* van *Google Books* kan een woordcombinatie van uiterlijk vijf woorden (*5gram*) verwerken. We willen om statistische onzuiverheden te voorkomen regeldrukuitdrukkingen selecteren die steeds uit een zelfde hoeveelheid woorden bestaat. Dat wil dus zeggen dat we een keuze moeten maken tussen de vijf mogelijkheden die de *Ngram viewer* biedt met betrekking tot de hoeveelheid woorden die te combineren zijn. Wij kiezen voor uitdrukkingen die uit twee woorden bestaan (*2grams*). Dat doen we omdat onze 4 selectiewijzen hier aanleiding toe geven.

³⁷⁰ Van Gestel & Hertogh 2006.

Ten aanzien van Selectie 1 constateren wij dat een groot aantal van de door van Gestel en Hertogh aangegeven kenmerkende regeldruktermen (die wij in het overzicht van de Amerikaanse literatuur tussen haakjes hebben geplaatst³⁷¹) *2grams* zijn.

Ten aanzien van onze overige drie selectiewijzen onderzoeken wij woordcombinaties die (1) uit een kwalificatie van (2) een (vorm van) regel bestaat. Deze kwalificatie van (vormen van) regels laten zich eenvoudig in *2grams* vertalen. We krijgen dan woordcombinaties als *vague rules*, *silly laws* of *damned regulations*. Hieronder gaan we nader op de vier selectiewijzen in.

Selectie 1: Rationele regeldrukwoorden

We selecteren 12 uitdrukkingen³⁷² (*2grams*) die expliciet worden benoemd door Van Gestel en Hertogh. Wij hadden in de beschrijving van de aandacht voor regeldruk in de VS, woorden tussen haakjes geplaatst die naar regeldruk verwijzen en derhalve onderdeel zijn van een regeldrukdiscours.³⁷³ Wij maken hieruit een selectie van 12 uitdrukkingen en beschouwen deze uitdrukkingen als kenmerken voor het rationele regeldrukdiscours. Bij het ontwikkelen van de data uit de Amerikaanse literatuur van *Google Books* viel het ons op dat de kenmerkende woorden zowel in enkelvoud als in meervoud voorkwamen. Wij gaan ervan uit dat het betreffende zelfstandig naamwoord in beide vormen kenmerkend is voor het rationele discours en wij nemen daarom bij de selectie beide vormen op. Wij hebben bij voorkeur de *2grams* geselecteerd die verwijzen naar wet en regelgeving.³⁷⁴ Dit om de verwevenheid met talloze andere onderwerpen te reduceren. Zo heeft de *2gram system burden(s)* een betekenis die ook buiten het regeldrukdiscours en vooral in de technische literatuur veelvuldig gebruikt wordt. Deze term beschouwen we daarom niet als kenmerkend voor het regeldrukdiscours.

We gaan ervan uit dat een regeldrukdiscours over regeldruk gaat en dat de termen die regeldruk beschrijven kenmerkend zijn. Eerst worden daarom die *2grams* in de analyse betrokken die Van Gestel en Hertogh als een vertaling van het woord “regeldruk” beschouwen

³⁷¹ Zie 4.1.3.

³⁷² Gezien de beperking van het aantal *2grams* dat in één factor analyse betrokken kan worden (ten aanzien van de 100 onderzochte jaren) willen wij er slechts 12 in de analyse betrekken.

³⁷³ Zie 4.1.3.

³⁷⁴ Bij de meeste geselecteerde *2grams* verwijst het woord “*regulatory*” naar wet- en regelgeving. Uitzonderingen op deze keuze vormen de termen “*administrative burden(s)*” en “*compliance cost(s)*”. Beide termen worden door auteurs expliciet als kenmerkend voor het regeldruk discours genoemd. Volgens de Oxford dictionaries betekent “*compliance*” bovendien (o.a.): *The state or fact of according with or meeting rules or standards*.

zoals *regulatory burden(s)* en *regulatory pressure(s)*.³⁷⁵ Verder geeft het overzicht aan dat regeldruk een reactie is op een grote toename van regels en begrepen moet worden in het kader van *deregulation*³⁷⁶ en *regulatory reform(s)*. Bovendien geven Van Gestel en Hertogh aan dat het discours voornamelijk gaat over *administrative burden(s)*, *regulatory cost(s)* en *compliance cost(s)*. De 2gram *regulatory access* selecteren wij niet omdat het begrip “toegang tot het recht” weliswaar met regeldruk te maken heeft maar in de literatuur niet de kern vormt van het discours over regeldruk. De twaalf 2grams die we derhalve selecteren zijn hieronder weergegeven in Tabel 4.1.

Tabel 4.1: Zes woordcombinaties en hun meervoud op basis van onderzoek Van Gestel en Hertogh

Instrumenteel discours kenmerkende 2grams
regulatory reform en *regulatory reforms*
regulatory burden en *regulatory burdens*
regulatory pressure en *regulatory pressures*
administrative burden en *administrative burdens*
regulatory cost en *regulatory costs*
compliance cost en *compliance costs*

Wij constateren dat deze zes woordcombinaties en hun meervoud kenmerkend zijn voor het rationele (instrumentele) regeldrukdiscours, zoals Van Gestel en Hertogh dit hebben beschreven.

Selectie 2: Klagen over regels

In Hoofdstuk 2 gaven we aan dat er veel wordt geklaagd over regels. Deze klachten zullen doorklinken in de wijze waarop mensen regels kwalificeren. Mensen hebben het bijvoorbeeld over *vage regels* of *onduidelijke regels* als zij regels vaag vinden. Wij onderzoeken daarom waarover mensen bij hun omgang met regels zoal klagen en vertalen zeven klachten in kwalificaties (van de regels waarmee zij omgaan). Van iedere klacht selecteren wij steeds twee kwalificaties die uitdrukking geven aan de betreffende klacht. Iedere klacht werd of direct in het Engelse vertaald³⁷⁷ of eerst in een synoniem omgezet³⁷⁸ en daarna vertaald in het Engels.

³⁷⁵ In de Engelse vertaling van het rapport gebruiken Van Gestel & Hertogh ook het woord “*regulatory pressure*”. Zie o.a. de titel van de vertaling “*What is regulatory pressure?*”

³⁷⁶ Deze term nemen wij niet op in de analyse aangezien dit een 1gram is.

³⁷⁷ Vertaald met Google Translate. <https://translate.google.com/?hl=nl>

³⁷⁸ Synoniemen.net: <https://synoniemen.net/>

We zetten hieronder de door ons geselecteerde kwalificaties steeds tussen haakjes achter de betreffende klacht. Wij verwachten dat een aantal van de kwalificaties deel uitmaken van het rationele (instrumentele) regeldrukdiscours. Maar we houden er ook rekening mee dat een ander aantal kwalificaties deel uitmaken van een ervaringsgericht regeldrukdiscours.

Bij het ervaren van regeldruk hebben mensen de veel voorkomend zeven klachten:

- (1) het nut en noodzaak van regels³⁷⁹ (*unnecessary rules, useless rules*),
- (2) de toename aan wet en regelgeving³⁸⁰ (*increased rules, excessive rules*),
- (3) de vaagheid van regels³⁸¹ (*vague rules, unclear rules*),
- (4) de tegenstrijdigheid van regels³⁸² (*ambiguous rules, conflicting rules*),
- (5) de irritatie die regels opwekken³⁸³ (*annoying rules, offensive rules*),
- (6) de (psychische) druk die regels veroorzaken³⁸⁴ (*intrusive rules, oppressive rules*)
- (7) en over de verstikkende werking van regels³⁸⁵ (*stifling rules, suffocating rules*).

Selectie 3: Schelden op regels

Wij verwachten dat het ervaringsgerichte regeldrukdiscours meer emotioneel geladen zal zijn dan het rationele regeldrukdiscours. Regels kunnen emoties of zelfs woede opwekken. Mensen kunnen in zo'n situatie gaan schelden of verwensen. Scheldwoorden en verwensingen zijn taboewoorden. Deze woorden zijn gerelateerd aan aspecten van een cultuur die als *heilig* worden beschouwd en worden vaak als onbehoorlijk en grof ervaren.³⁸⁶ Ze hebben echter een sterke emotionele lading.³⁸⁷ Mensen gebruiken taboewoorden om emoties te communiceren.³⁸⁸ Ze worden vooral geuit bij negatieve emoties zoals frustratie en woede.³⁸⁹ Deze woorden kunnen sterk verbonden zijn met een tijdsperiode maar ook stabiel zijn en over langere

³⁷⁹ Van Gestel & Hertogh 2006, pp. 12-15; Vergeer 2017.

³⁸⁰ Van Gestel & Hertogh 2006, pp. 12-15; Vergeer 2017.

³⁸¹ Van Gestel & Hertogh 2006, pp. 12-15; Rapport commissie vertrouwensbenadering bedrijven 2013.

³⁸² Van Gestel & Hertogh 2006, pp. 12-15.

³⁸³ Zie subsectie 1.3.2.

³⁸⁴ Zie sectie 2.2.

³⁸⁵ Deze kwalificatie wordt o.a. gebruikt in Budding et al. 2019; Van Dijk 2018; Trappenburg 2011. Deze term komt veel voor op de diverse fora op internet (bijvoorbeeld <https://www.erasmuscentrumzorgbestuur.nl/action/news/item/94/pauline-meurs-verstikkende-regels>/<https://www.grapefish.online>) of <https://www.xperthracueel.nl/strategisch-personeelsbeleid/zorginstelling-philadelphia-weg-met-verstikkende-regels/>) of in krantenberichten (bijvoorbeeld: <https://www.trouw.nl/nieuws/teveel-aan-regels-en-protocollen-is-verstikkend-voor-hulpverleners~b449c61a/> of <https://www.ad.nl/alphen/de-regels-zijn-verstikkend-stikstof-niet-aldus-henk-de-vree-van-pvv-over-het-stikstofbeleid~adef3180/>).

³⁸⁶ Norrick 2012; Beers-Fägersten 2012.

³⁸⁷ De Klerk 1992.

³⁸⁸ Sterkenburg 2008; Jay & Janschewitz 2008.

³⁸⁹ Pinker 2007; Jay & Janschewitz 2008; Jay 2009; Fry 2011.

tijd worden gebruikt. Taboewoorden kunnen bijvoorbeeld verwijzen naar religie (*damn rules*), gezondheid³⁹⁰, seks (*fucking rules*) en lichamelijke afscheidingen (*bullshit rules*).³⁹¹ Maar ze kunnen ook *op de man spelen* (in ons geval *op de regel spelen*) en gericht zijn op kwetsen, beledigen en kleineren (*stupid rules, silly rules*).

Pennebaker heeft een techniek ontwikkeld (*Linguistic Inquiry and Word Count* (LIWC))³⁹² om de woorden die mensen gebruiken te kunnen duiden. Hiervoor heeft hij veelvoorkomende woorden ingedeeld in 125 categorieën. Wij selecteren uit de categorieën *affect*, *anger* en *swear* van de *LIWC dictionary* acht kwalificaties die (hevige) emotie uitdrukken. Op deze wijze selecteren wij de volgende *2grams*:

Emotionele kwalificaties: *stupid rules, silly rules, crazy rules, weird rules, damn rules, damned rules, fucking rules* en *bullshit rules*.

Selectie 4: Regeldrukobject

Zoals we in 4.1.3 aangaven gaat het Amerikaanse regeldruk discours voornamelijk over federale wet- en regelgeving (*federal laws and regulations*). Dit suggereert dat mensen in het rationele discours vooral zullen klagen over *laws* en *regulations*. We onderzoeken of het binnen het rationele regeldruk discours inderdaad voornamelijk over *laws* en *regulations* gaat, of dat de klachten zich ook op het ruimere begrip *rules* richten? De door ons hierboven geselecteerde kwalificaties worden daarom steeds verbonden met de woorden *rules, rule, regulations, regulation, laws* en *law*. Het resultaat van onze selectie wordt hieronder in Tabel 4.2. weergegeven.

³⁹⁰ Scheldwoorden verwijzend naar ziekten komt vooral in Nederland voor zie Oudenhoven et al. 2008.

³⁹¹ Napoli & Hoeksema 2009.

³⁹² Pennebaker, Francis & Booth 2001; Pennebaker, Booth & Francis 2007; Pennebaker, Booth, Boyd & Francis 2015. In Hoofdstuk 7 wordt deze techniek beschreven.

Tabel 4.2: 144 geselecteerde regeldruk woordcombinaties (2grams)

Regeldruktermen	regulatory reform: regulatory reform		regulatory burdens	regulatory burden	regulatory cost	regulatory costs
Van Gestel en Hertogh	regulatory pressur	regulatory pressu	administrative burdens	administrative burden	compliance costs	compliance cost
Klachten over regels						
Nut en noodzaak	<i>unnessasary rules</i>	<i>unnessasary rule</i>	<i>unnessasary regulations</i>	<i>unnessasary regulation</i>	<i>unnessasary laws</i>	<i>unnessasary law</i>
	<i>useless rules</i>	<i>useless rule</i>	<i>useless regulations</i>	<i>useless regulation</i>	<i>useless laws</i>	<i>useless law</i>
Toename regels	<i>increased rules</i>	<i>increased rule</i>	<i>increased regulations</i>	<i>increased regulation</i>	<i>increased laws</i>	<i>increased law</i>
	<i>excessive rules</i>	<i>excessive rule</i>	<i>excessive regulations</i>	<i>excessive regulation</i>	<i>excessive laws</i>	<i>excessive law</i>
Vaagheid	<i>unclear rules</i>	<i>unclear rule</i>	<i>unclear regulations</i>	<i>unclear regulation</i>	<i>unclear laws</i>	<i>unclear law</i>
	<i>vague rules</i>	<i>vague rule</i>	<i>vague regulations</i>	<i>vague regulation</i>	<i>vague laws</i>	<i>vague law</i>
Tegenstrijdigheid	<i>ambiguous rules</i>	<i>ambiguous rule</i>	<i>ambiguous regulations</i>	<i>ambiguous regulation</i>	<i>ambiguous laws</i>	<i>ambiguous law</i>
	<i>conflicting rules</i>	<i>conflicting rule</i>	<i>conflicting regulations</i>	<i>conflicting regulation</i>	<i>conflicting laws</i>	<i>conflicting law</i>
Irritatie	<i>annoying rules</i>	<i>annoying rule</i>	<i>annoying regulations</i>	<i>annoying regulation</i>	<i>annoying laws</i>	<i>annoying law</i>
	<i>offensive rules</i>	<i>offensive rule</i>	<i>offensive regulations</i>	<i>offensive regulation</i>	<i>offensive laws</i>	<i>offensive law</i>
Druk van regels	<i>intrusive rules</i>	<i>intrusive rule</i>	<i>intrusive regulations</i>	<i>intrusive regulation</i>	<i>intrusive laws</i>	<i>intrusive law</i>
	<i>oppressive rules</i>	<i>oppressive rule</i>	<i>oppressive regulations</i>	<i>oppressive regulation</i>	<i>oppressive laws</i>	<i>oppressive law</i>
Verstikking	<i>stifling rules</i>	<i>stifling rule</i>	<i>stifling regulations</i>	<i>stifling regulation</i>	<i>stifling laws</i>	<i>stifling law</i>
	<i>suffocating rules</i>	<i>suffocating rule</i>	<i>suffocating regulations</i>	<i>suffocating regulation</i>	<i>suffocating laws</i>	<u><i>suffocating law*</i></u>
Emotiewoorden						
Emotie (<i>affect</i>)	<i>stupid rules</i>	<i>stupid rule</i>	<i>stupid regulations</i>	<i>stupid regulation</i>	<i>stupid laws</i>	<i>stupid law</i>
en woede (anger)	<i>silly rules</i>	<i>silly rule</i>	<i>silly regulations</i>	<i>silly regulation</i>	<i>silly laws</i>	<i>silly law</i>
	<i>crazy rules</i>	<i>crazy rule</i>	<i>crazy regulations</i>	<i>crazy regulation</i>	<i>crazy laws</i>	<i>crazy law</i>
	<i>weird rules</i>	<i>weird rule</i>	<i>weird regulations</i>	<u><i>weird regulation*</i></u>	<i>weird laws</i>	<i>weird law</i>
	<i>damn rules</i>	<i>damn rule</i>	<i>damn regulations</i>	<u><i>damn regulation*</i></u>	<i>damn laws</i>	<i>damn law</i>
	<i>damned rules</i>	<i>damned rule</i>	<i>damned regulations</i>	<u><i>damned regulation*</i></u>	<i>damned laws</i>	<i>damned law</i>
	<i>fucking rules</i>	<i>fucking rule</i>	<u><i>fucking regulations*</i></u>	<u><i>fucking regulation*</i></u>	<i>fucking laws</i>	<i>fucking law</i>
	<i>bullshit rules</i>	<i>bullshit rule</i>	<i>bullshit regulations</i>	<i>bullshit regulation*</i>	<i>bullshit laws</i>	<i>bullshit law</i>

* onderstreepte kwalificaties komen niet voldoende voor in de Amerikaanse corpus van Google Books

Natuurlijk is de lijst van regeldruk woordcombinaties verder uit te breiden. Onze studie heeft echter een explorerend karakter en we willen (eerst) onderzoeken of de 144 geselecteerde regeldruk woordcombinaties ons voldoende kunnen leren over de wijze waarop regeldruk wordt ervaren. Op basis van de boven omschreven vier selectiemethoden komen we tot de in Tabel 4.2 weergegeven selectie van 144 *2grams* waarvan er 137 ook daadwerkelijk in de Amerikaanse corpus van *Google Books* voorkwamen.

4.2.2 Het bepalen van de frequentie van de uitdrukkingen

De relatieve frequentie van het gebruik van de 137 uitdrukkingen (Tabel 4.2) over de periode 1919 – 2019, kunnen ons leren hoe de gebruikers uitdrukking geven aan het ervaren van regeldruk. Voor ieder van de uitdrukkingen bepaalden we de relatieve frequentie aan de hand de *Google Ngram viewer*. We hebben deze relatieve frequenties in een SPSS bestand gedocumenteerd, en vervolgens verder geanalyseerd.

4.2.3 De rechtvaardiging van de statistische analyse

Zoals wij in 4.1.4 aangaven wordt de *Principal Component Analysis* (PCA) gebruikt om een grote hoeveelheid data te reduceren tot een aantal te interpreteren dimensies. PCA onderzoekt de onderliggende patronen en correlaties (constructen) tussen de 137 regeldruk woordcombinaties en plaatst de woordcombinaties die in een zelfde patroon samenhangen bij elkaar (in een component of dimensie). Voor zover wij weten werd data van GNV nog niet met PCA onderzocht. Wij gebruiken deze analyse daarom exploratief. Met deze multivariate statistische techniek onderzoeken wij (1) of de regeldruk woordcombinaties in de onderzochte periode in dimensies samenhangen en (2) of deze dimensies te interpreteren zijn als een rationele (instrumentele) dimensie (component) en een ervaringsgerichte (sociaal-emotionele) dimensie. Bij voorkomen van deze twee afzonderlijke componenten kunnen we dus aantonen dat het (Amerikaanse) debat over regeldruk zich uit in twee afzonderlijke discoursen, een rationeel (instrumenteel) discourse en een ervaringsgericht (sociaal-emotioneel) discourse.

De 137 geselecteerde regeldrukwoorden (*2grams*) zijn echter niet in zijn geheel met PCA te analyseren. Daarvoor is er geen juiste verhouding tussen de 137 variabelen en de gemeten tijd van 101 jaar.³⁹³ De *Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy* (*KMO*) analyse geeft een waarschuwing van een *non-positive definite matrix* wat (hier) betekent dat er te veel variabelen zijn tegen te weinig gemeten jaren.³⁹⁴ Met de in omloop zijnde vuistregels³⁹⁵ voor de steekproefgrootte in ons achterhoofd hadden we hier al rekening mee gehouden. Wij hebben onze selectie van woordcombinaties zo ingericht dat deze data betrekkelijk eenvoudig in twee delen te verdelen is. Wij hebben de woordcombinaties verdeeld zoals hieronder in Tabel 4.3 en Tabel 4.4 weergegeven.

³⁹³ De steekproefgrootte, in ons geval uitgedrukt in jaartallen, moet voldoende groot zijn om deze analyse uit te kunnen voeren, Field 2018.

³⁹⁴ Field 2018, p. 807.

³⁹⁵ Field 2018, p. 807 stelt dat er doorgaans een verhouding wordt aangehouden van tussen de 5 en 15; Terwee et al. 2007, geeft aan dat vuistregels variëren van vier tot tien respondenten per vraag met een minimum van honderd respondenten: Howit & Cramer 2004, hanteren vuistregel van 2 of 3 maal zoveel waarnemingen als de hoeveelheid variabelen.

A. De eerste helft van de data bevat de volgende variabelen:

Tabel 4.3: 1e helft van de data

1e helft van de data						
Regeldruktermen	regulatory reform	regulatory reform	regulatory burdens	regulatory burden	regulatory cost	regulatory costs
Nut en noodzaak	unnecessary rules	unnecessary rule	unnecessary regulations	unnecessary regulation	unnecessary laws	unnecessary law
Toename regels	increased rules	increased rule	increased regulations	increased regulation	increased laws	increased law
Vaagheid	unclear rules	unclear rule	unclear regulations	unclear regulation	unclear laws	unclear law
Tegenstrijdigheid	ambiguous rules	ambiguous rule	ambiguous regulations	ambiguous regulation	ambiguous laws	ambiguous law
Irritatie	annoying rules	annoying rule	annoying regulations	annoying regulation	annoying laws	annoying law
Druk van regels	intrusive rules	intrusive rule	intrusive regulations	intrusive regulation	intrusive laws	intrusive law
Verstikking	stifling rules	stifling rule	stifling regulations	stifling regulation	stifling laws	stifling law
Emotie (affect)	stupid rules	stupid rule	stupid regulations	stupid regulation	stupid laws	stupid law
en woede (anger)	silly rules	silly rule	silly regulations	silly regulation	silly laws	silly law
	damn rules	damn rule	damn regulations	<u>damn regulation*</u>	damn laws	damn law
	fucking rules	fucking rule	<u>fucking regulations*</u>	<u>fucking regulation*</u>	fucking laws	fucking law

* onderstreepte kwalificaties komen niet voldoende voor in de Amerikaanse corpus van Google Books

B. De tweede helft van de data bevat de volgende variabelen:

Tabel 4.4: 2e helft van de data

2e helft van de data						
Regeldruktermen	regulatory pressur	regulatory pressur	administrative burdens	administrative burden	compliance costs	compliance cost
Nut en noodzaak	useless rules	useless rule	useless regulations	useless regulation	useless laws	useless law
Toename regels	excessive rules	excessive rule	excessive regulations	excessive regulation	excessive laws	excessive law
Vaagheid	vague rules	vague rule	vague regulations	vague regulation	vague laws	vague law
Tegenstrijdigheid	conflicting rules	conflicting rule	conflicting regulations	conflicting regulation	conflicting laws	conflicting law
Irritatie	offensive rules	offensive rule	offensive regulations	offensive regulation	offensive laws	offensive law
Druk van regels	oppressive rules	oppressive rule	oppressive regulations	oppressive regulation	oppressive laws	oppressive law
Verstikking	suffocating rules	suffocating rule	suffocating regulations	suffocating regulation	suffocating laws	<u>suffocating law*</u>
Emotie (affect)	crazy rules	crazy rule	crazy regulations	crazy regulation	crazy laws	crazy law
en woede (anger)	weird rules	weird rule	weird regulations	<u>weird regulation*</u>	weird laws	weird law
	damned rules	damned rule	damned regulations	<u>damned regulation*</u>	damned laws	damned law
	bullshit rules	bullshit rule	bullshit regulations	<u>bullshit regulation*</u>	bullshit laws	bullshit law

* onderstreepte kwalificaties komen niet voldoende voor in de Amerikaanse corpus van Google Books

Omdat de 137 woordcombinaties niet in zijn geheel door PCA kunnen worden geanalyseerd, verdelen wij de 137 woordcombinaties daarom in twee delen (de 1^e helft bevat 69 woordcombinaties en de 2^e helft 68 woordcombinaties). Wij voeren de PCA eerst afzonderlijk op beide delen van de data uit. Wij maken bij de analyse gebruik van het statistische programma SPSS.

Voordat wij de resultaten van de analyse presenteren geven we hieronder eerst de stappen aan die dienen te worden genomen om de analyse uit te voeren. Deze stappen kunnen ertoe leiden dat de PCA opnieuw moet worden uitgevoerd. Dat betekent dat er vaak meerdere PCA's uitgevoerd worden om betrouwbare resultaten te krijgen.³⁹⁶ De PCA is in SPSS zo in te stellen dat de analyse voor een groot deel de informatie levert om de vijf stappen te kunnen nemen. Wij beschrijven in deze sectie de volgende vijf stappen.³⁹⁷

Stap 1: Geschiktheid van de data

Als eerste stap moet worden geëvalueerd of de gebruikte data wel geschikt is voor deze analyse. Bij deze stap zijn drie testen van belang, die allen in SPSS uit te voeren zijn. Dit zijn (a) *Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO)*, (b) *Bartlett's Test of Sphericity* en (c) *Anti-image matrix*.

(Stap 1a) SPSS geeft de resultaten van de KMO en de Bartlett's Test in één tabel weer. De uitkomst van de KMO³⁹⁸ wordt weergegeven in een waarde tussen 0 en 1.³⁹⁹ Als minimum dient de waarde 0.5 aangehouden te worden. Een waarde tussen 0.5 en 0.7 wordt als matig beschouwd, waarden tussen 0.7 en 0.8 als goed, waarden tussen 0.8 en 0.9 als uitstekend en waarden boven de 0.9, om de terminologie van Field te gebruiken, als fantastisch.⁴⁰⁰

(Stap 1b) De *Bartlett's Test of Sphericity* toetst de aanname dat de variantie van de verschillen tussen groepen gelijk is (sphericiteit). De test laat zien of de variabelen voldoende met elkaar zijn gecorreleerd om de PCA te kunnen uitvoeren. De test geeft bij een voldoende correlatie een significante waarde aan ($p < 0,05$).⁴⁰¹

³⁹⁶ Field 2018.

³⁹⁷ De eerste 4 stappen betreffen de *construct validiteit*, Field 2018; Sarstedt & Mooi 2019; De vijfde stap betreft de *construct reliability*, Field 2018.

³⁹⁸ De KMO test geeft de verhouding weer van het kwadraat van de correlaties tussen variabelen en het kwadraat van de partiële correlaties tussen variabelen. De partiële correlatie is de correlatie tussen twee variabelen waarbij de effect van controle variabelen wordt verwijderd. Field 2009, pp.186-190.

³⁹⁹ Als de waarde 0 is, wil dat zeggen dat de som van de partiële correlaties groot is in vergelijking met de som van correlaties en dat duidt op een grote spreiding in het patroon van correlaties. De data is dan niet geschikt voor een PCA test. Is de waarde 1, dan is het patroon van correlaties relatief compact en een PCA test kan dan verschillende en betrouwbare componenten traceren.

⁴⁰⁰ Field 2009, p. 647; In zijn versie uit 2018 (p. 798) formuleert Field al deze waarderingen beginnend met een letter "M". Marvellous noemt hij alle waarden > 0.9 , Meritorious waarden > 0.8 en < 0.9 , Middling waarden > 0.7 en < 0.8 , Mediocre waarden > 0.6 en < 0.7 , Miserable waarden > 0.5 en < 0.6 en Merde waarden < 0.5 ; Dziuban & Shirkey 1974, p. 359

⁴⁰¹ Field 2018, p. 810.

(Stap 1c) De *Anti-image matrix* geeft de KMO waarde van iedere individuele variabelen weer. Deze individuele KMO waarde geeft de mate weer waarin een variabele met alle andere variabelen correleert (partiële correlatie). Field raadt aan om alle variabelen met een individuele KMO waarde $< .50$ te verwijderen aangezien deze variabelen voor ruis zorgen bij de analyse.⁴⁰² Deze individuele KMO-waarden worden weergegeven door de diagonale (van boven naar beneden) notering in de *Anti-image matrix*.

Stap 2: Extractie van de componenten

Als tweede stap moet worden uitgemaakt welke componenten geëxtraheerd moeten worden. Door extractie wordt de hoeveelheid componenten gereduceerd tot enkele statistisch relevante componenten. Statistici gaan ervan uit dat componenten betekenis hebben als de eigenwaarde (*eigenvalue*) van een component hoog is. De eigenwaarde geeft de hoeveelheid variantie aan die wordt verklaard door een component.⁴⁰³ Bij het bepalen hoe hoog de eigenwaarde dan moet zijn hanteren statistici doorgaans drie technieken namelijk (a) het Kaiser's criterium, (b) de *Scree Plot* en (c) de Parallel analyse van Horn.

(Stap 2a) Kaiser⁴⁰⁴ stelde als criterium dat alle componenten met een eigenwaarde van 1 als betekenisvol kunnen worden beschouwd. Is de eigenwaarde < 1 dan verklaart de component minder variantie dan dat deze zelf toevoegt. Dit criterium is echter niet altijd accuraat en er is bovendien de kans dat dit criterium het aantal betekenisvolle componenten overschat⁴⁰⁵.

(Stap 2b) Volgens Cattell⁴⁰⁶ kon het belang van componenten met een hoge eigenwaarde worden afgelezen door de componenten in een grafiek af te zetten (X-as) tegen de daarmee verbonden eigenwaarden (Y-as). De *scree plot*⁴⁰⁷ is de grafische voorstelling van de hoeveelheid variantie die iedere component verklaart zonder extractie. In de grafiek worden de eigenwaarden in een dalende lijn weergegeven en laat een duidelijke buigpunt (ook wel

⁴⁰² Field 2018, p. 808.

⁴⁰³ Field 2018, p. 790.

⁴⁰⁴ Kaiser 1960.

⁴⁰⁵ Zwick & Velicer 1986; O'Connor 2000; Field 2018, pp. 790-791.

⁴⁰⁶ Cattell 1966.

⁴⁰⁷ Het woord "scree" is ontleend aan een geologische term voor puin en wordt als metafoor gebruikt om de werking te verduidelijken. De grafiek lijkt in deze metafoor op een rotswand waar puin van afgevallen is. De rotswand wordt aan zijn voet van het puin gescheiden door een knik in de grafiek. De rotswand vertegenwoordigt de statistisch relevante componenten, het puin de niet relevante componenten.

knik of elleboog genoemd) zien. De grafiek begint daarna af te vlakken en lijkt dan meer een vloeiende lijn.

(Stap 2c) De parallelanalyse van Horn⁴⁰⁸ (PA) wordt als de meest betrouwbare methode gezien.⁴⁰⁹ De PA is een, op *Monte-Carlo Simulatie*⁴¹⁰ gebaseerde, extractie methode. In deze methode wordt de (zonder extractie) verklaarde variantie per component (*raw data*), vergeleken met de eigenwaarden van een door algoritmes (computer) ontwikkelde willekeurige dataset.⁴¹¹ Statistici⁴¹² gaan er vanuit dat een component van de originele dataset statistisch betekenis heeft als de eigenwaarde groter is dan het 95e percentiel⁴¹³ van de gegenereerde eigenwaarde.⁴¹⁴ De PA is niet standaard in SPSS uit te voeren maar O'Connor⁴¹⁵ schreef hiervoor een syntax, die in SPSS uit te voeren is. Hij stelt deze syntax gratis beschikbaar via het internet.⁴¹⁶

Stap 3: Rotatie techniek

Om de uitkomsten eenvoudiger te kunnen interpreteren gebruiken statistici een rotatie techniek⁴¹⁷ die ervoor zorgt dat het onderscheid tussen de componenten geprononceerd wordt. Als een factor opgevat wordt als een classificatie-as waarlangs variabelen kunnen worden geploot, dan roteert deze techniek de factorassen zodanig dat de afzonderlijke variabelen telkens

⁴⁰⁸ Horn 1965.

⁴⁰⁹ Field 2018; O'Connor 2000; Wood et al. 1996; Zwick & Velicer 1982, 1986.

⁴¹⁰ De term verwijst naar het einde van de 19^e eeuw waarin Pearson de berekeningen (zonder computer) uitvoerde aan de hand van data die roulettedraaitafels leverden en die in het periodiek *Le Monaco* werden gepubliceerd; Field 2018, p. 296.

⁴¹¹ De algoritmes maken simulaties (steekproeven) van on-gecorrleerde normaal verdeelde variabelen, die telkens met een andere startpositie, vele malen worden herhaald. Op deze wijze wordt er een willekeurig gegenereerde dataset gemaakt, met dezelfde steekproefomvang en variabelen als de oorspronkelijke dataset (parallele datasets). Van deze dataset worden een correlatiematrix en de eigenwaarden berekend. Vervolgens worden voor iedere component de gemiddelden en de standaarddeviaties van de eigenwaarden becijferd.

⁴¹² O'Connor 2000.

⁴¹³ 95^e percentiel = gemiddelde + 1.64SD.

⁴¹⁴ Percentielen zijn waarden die de data in 100 gelijke delen verdeelt. Het 95e percentiel is de waarde die aangeeft dat 95 % van de data kleiner (of gelijk) is dan die waarde en 5% groter is dan die waarde, Field 2018.

⁴¹⁵ O'Connor 2000.

⁴¹⁶ [Programs for Number of Components and Factors \(ubc.ca\)](https://people.ok.ubc.ca/briocconn/nfactors/nfactors.html); <https://people.ok.ubc.ca/briocconn/nfactors/nfactors.html>.

⁴¹⁷ Er zijn twee verschillende rotatietechnieken afhankelijk van de vraag of de gegenereerde componenten correleren of niet. Bij de orthogonale rotatie (rechte rotatie) wordt er van uitgegaan dat de componenten niet correleren en worden ze zodanig geroteerd dat ze onafhankelijk van elkaar blijven. Bij een oblique rotatie (scheve rotatie) correleren componenten wel en wordt er bij rotatie ook toegestaan dat ze afhankelijk van elkaar zijn. Field 2018.

maximaal op één factor laden.⁴¹⁸ Het wiskundige concept achter deze rotatie is complex⁴¹⁹ maar de rotatie helpt om de uitkomst van het meetmodel gemakkelijker te kunnen interpreteren. Wij kiezen hierbij voor de Varimax rotatie.⁴²⁰

Stap 4: Componentladingen

Als vierde stap moet worden uitgemaakt welke variabelen op welke componenten laden. We kijken hierbij naar de sterkte van de ladingen. Een variabele wordt geacht niet op een component te laden als zijn lading *close to zero* is. Statistici gaan ervan uit dat een lading vrijwel nul is als de waarde $< \pm 0.10$ is.⁴²¹ SPSS is standaard op deze waarde ingesteld. Voor de interpretatie van de componenten stellen statistici echter strengere eisen en dient de lading significant te zijn. Een lading > 0.4 wordt als significant beschouwd.⁴²²

Stap 5: Betrouwbaarheid van de schaal van de componenten

Als vijfde stap moet onderzocht worden of de gevonden componenten consistent zijn. Er dient te worden nagegaan of de regeldruk woordcombinaties die in een dimensie samenhangen tot één betrouwbare schaal behoren. Cronbach's Alpha is hiervoor de meest gebruikte methode⁴²³ en kan in SPSS standaard worden uitgevoerd. Met deze methode wordt ingeschat in hoeverre een herhaling van de test dezelfde scores opleveren. De betrouwbaarheid wordt hier opgevat als de correlatie tussen de testcores behaald op twee parallelle tests.⁴²⁴ Hier worden echter niet twee parallelle tests met elkaar vergeleken maar (op een bepaalde wijze gedeelde) delen van dezelfde test. De waarde van deze correlatie is $0 \leq \rho \leq 1$. De schaal van de scores wordt (doorgaans⁴²⁵) als betrouwbaar beschouwd als de waarde $> .7$ is.

SPSS kan de *Item-Total Statistics Matrix* genereren met de kolom *Cronbach's Alpha if Item is Deleted*. Deze kolom laat per variabele zien welke waarde de schaal van de component

⁴¹⁸ Field 2018, pp. 792-794.

⁴¹⁹ Field 2009, p. 643.

⁴²⁰ De Oblimin methode levert (vaak) gecompliceerde en minder eenvoudig te interpreteren uitkomsten dan de Varimax methode. Verschillende statistici geven aan dat als de PCA gebruikt wordt om de structuur van de dimensies te ontdekken, dat dan ook bij correlatie tussen de componenten, voor de Varimax methode kan worden gekozen. Alle rotatiemethoden leveren dan een in wezen zelfde patroon van ladingen. Zie Gorsuch 1983, p. 205; Kim & Mueller 1978, p. 50.

⁴²¹ Gorsuch 1983, p. 180.

⁴²² Field 2018; Stevens 2002.

⁴²³ Field 2018, p. 822.

⁴²⁴ Lord & Novick 1968, p. 48, zoals beschreven door Sijtsma 2009.

⁴²⁵ Er zijn situaties waarin kleinere waarden als betrouwbaar kunnen worden beschouwd, zie Field 2018, pp. 823-624.

zou hebben als de variabele wordt verwijderd. Indien de schaal substantieel verbetert dan raadt Field aan om de variabele ook daadwerkelijk te verwijderen.

4.3 Resultaten

Zoals we in 4.2.3 aangaven vormen de 137 woordcombinaties geen adequate steekproefgrootte ten aanzien van de 101 jaren die wij onderzoeken. Wij hebben de 137 woordcombinaties daarom in twee helften gedeeld. In 4.3.1 geven wij de resultaten van de PCA analyse van beide helften van de data. Om het uiteindelijke resultaat te kunnen presenteren voeren we nog een tweede ronde van PCA's uit die we in 4.3.2 beschrijven. Deze analyse bevestigt dat er Inderdaad twee dimensies te onderscheiden zijn en we bespreken in 4.3.3 de trend van beide dimensies (discoursen) gedurende de 101 jaren die wij onderzochten. In 4.3.4 onderzoeken wij of het onderscheid in de termen *rule(s)*, *regulation(s)* en *law(s)* in de door ons gekozen woordcombinaties van belang is voor de regeldrukdiscoursen.

4.3.1 Analyse van beide helften van de data

Wij kijken eerst of alle data van de beide helften betrouwbaar en valide is en of het raadzaam is om variabelen uit de analyse te verwijderen. Wij voerden een PCA uit (met een factor lading $> .4$) op de 1^e en 2^e helft van de data.

Stap 1: Geschiktheid van de data

1^e helft van de data

De *Kaiser-Meyer-Olkin meting* (KMO) gaf voor de 1^e helft van de data een adequate steekproefgrootte van $KMO = .78^{426}$ weer. De *Bartlett's test of sphericity* $X^2 (2346) = 14135.208$, $p < .001$ (significant) laat zien dat de correlatie tussen de Ngrams voldoende groot zijn voor deze PCA. Uit de analyse van de anti-image matrix blijkt echter dat het raadzaam is om uit de 1^e helft van de data negen variabelen te verwijderen wegens een te lage individuele KMO waarde ($KMO < 0.5$). Dit zijn de woordcombinaties *stifling rule*, *stifling law*, *ambiguous law*, *annoying rules*, *annoying rule*, *annoying laws*, *annoying law*, *silly regulation* en *damn regulations*.

⁴²⁶ De waarde is volgens Field "Good", Field 2009, p. 647 of "Middling", Field 2018, p. 798.

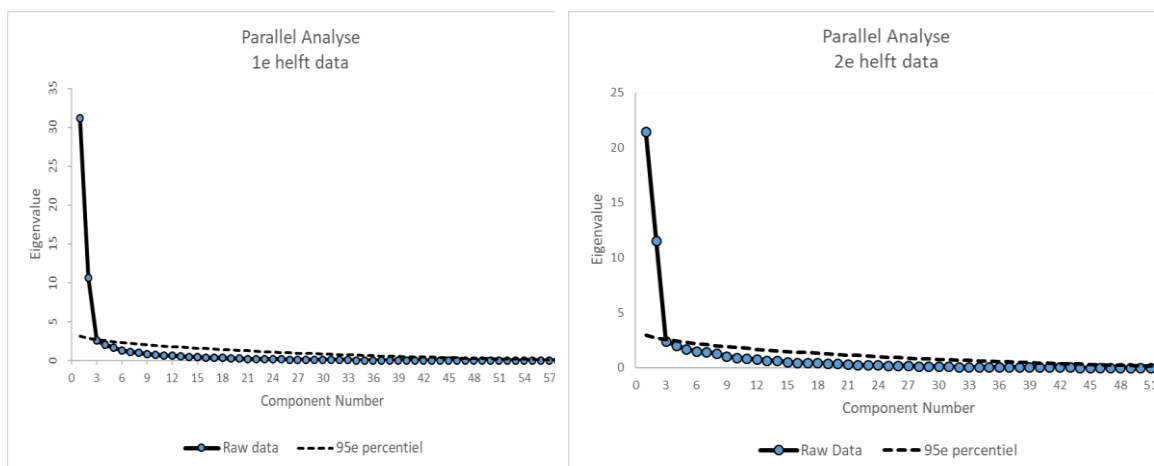
2e helft van de data

Ook bij de 2^e helft van de data geeft de KMO meting een adequate steekproefgrootte van $KMO = .70^{427}$ weer. *Bartlett's test of sphericity* geeft ook hier aan dat de correlaties tussen de variabelen voldoende groot is voor de PCA: $X^2 (2278) = 11586.921, p < .001$ (significant). Analyse van de anti-image matrix gaf aanleiding om uit de 2e helft van de data vijftien variabelen te verwijderen wegens een te lage individuele KMO. Dit zijn de woordcombinaties *useless rules, useless rule, useless regulation, excessive law, oppressive regulation, oppressive law, suffocating laws, conflicting law, offensive rules, offensive rule, offensive regulations, offensive laws, offensive law, weird regulations* en *weird law*.

Stap 2: Extractie van de componenten

De scree plots en de parallel analyses van beide helften van de data geven sterke aanwijzingen dat er zowel bij de 1^e helft van de data als bij de 2^e helft slechts twee componenten statistisch relevant zijn. De scree plot (vaste lijn in Grafiek 4.2) geeft een duidelijke knik weer na de tweede component (2^e punt op de vaste lijn) en we zien eveneens dat er maar twee componenten boven de snijlijn tussen de scree plot (vaste lijn) en het 95^e percentiel van de gegenereerde variantie (stippellijn) liggen (Parallelanalyse).

Grafiek 4.2: Scree Plot en Parallel analyse beide helften van de data

⁴²⁷ De waarde is volgens Field "good", Field 2009, p. 647 of "middling", Field 2018, p. 798.

Stap 3: Rotatie techniek

Zoals hierboven aangegeven kiezen wij voor de Varimax rotatie.⁴²⁸

Stap 4: Componentladingen

Wij hebben SPSS op ladingen ingesteld > 0.4 aangezien deze ladingen als significant worden beschouwd.⁴²⁹

Stap 5: Betrouwbaarheid van de schaal van de componenten

Toen we de schalen van de gevonden twee componenten op betrouwbaarheid analyseerden bleken deze schalen niet allen voldoende betrouwbaar ($.93 > \alpha > .55$) te zijn. Analyse van de *item-Total Statistics Matrixen* wijst uit dat de schalen zich substantieel kunnen verbeteren indien er woordcombinaties niet langer in de analyse werden betrokken. We verwijderen daarom één variabele uit de 1e helft van de data (*regulatory reform*) en nog eens vier uit de 2e helft van de data (*conflicting law, conflicting rules, oppressive rule* en *vague laws*).

Nieuwe PCA

Na het verwijderen van de boven aangegeven woordcombinaties voerden we een nieuwe PCA uit. De Kaiser-Meyer-Olkin metingen (KMO) gaven voor beide helften van de data een adequate steekproefgrootte van KMO = .85 (1^e helft) en KMO = .81⁴³⁰ (2^e helft) weer.

(Stap 1) Alle KMO waarden voor de individuele Ngrams waren $> .5$. De Barlett's tests of sphericity $\chi^2 (1711) = 12453.458, p < .001$ (1^e helft) en $\chi^2 (1176) = 7967.061, p < .001$ (2^e helft) laten zien dat bij beide helften van de data de correlaties tussen de Ngrams voldoende groot zijn voor de PCA. Wij betrokken alleen coëfficiënten $> .4$ ⁴³¹ in de analyse.

(Stap 2) De componenten hebben een eigenwaarde van meer dan 1 volgens het Kaiser's criterium en verklaarden bij de 1^e helft van de data 66 % van de variantie (1^e component:

⁴²⁸ De Oblimin methode levert (vaak) gecompliceerde en minder eenvoudig te interpreteren uitkomsten dan de Varimax methode. Verschillende statistici geven aan dat als de PCA gebruikt wordt om de structuur van de dimensies te ontdekken, dat dan ook bij correlatie tussen de componenten, voor de Varimax methode kan worden gekozen. Alle rotatiemethoden leveren dan een in wezen zelfde patroon van ladingen. Zie Gorsuch 1983, p. 205; Kim & Mueller 1978, p. 50.

⁴²⁹ Field 2018; Stevens 2002.

⁴³⁰ Deze waarde is volgens Field "great", Field 2009, p. 647 of "meritorious", Field 2018, p. 798.

⁴³¹ Variabelen met een lading $> .4$ beschouwden wij als significant in navolging van Field 2018.

34 % en 2^e component: 32 %) en bij de 2^e helft, 58 % (1^e component: 30 % en 2^e component: 28 %).

De scree plots van beide helften geven een duidelijke knik aan na de tweede component wat aannemelijk maakt dat bij beide helften van de data, slechts twee componenten statistisch betekenis hebben.

Dit wordt bevestigd door de parallel analyse. Bij beide helften van de data is de waarde van het 95^e percentiel van de derde component groter dan de waarde van de *raw data* (1^e helft: 2,673081 > 2,559224; 2^e helft: 2,455096 > 2,171786). Dat betekent dat er bij beide helften van de data slechts twee componenten boven het snijpunt tussen de *raw data* en het 95^e percentiel van de gegenereerde data liggen. Hieruit mogen we concluderen dat bij beide helften van de data slechts de twee eerste componenten statistisch relevant zijn.

(Stap 3 en Stap 4) Wij maken gebruik van de Varimax rotatie en hebben SPSS ingesteld op factorladingen > 0.4.

(Stap 5) Betrouwbaarheidsanalyses gaven aan dat de schalen van alle, statistisch relevante, componenten betrouwbaar waren. Bij de 1^e helft van de data waren de waarden $\alpha = .83$ voor de 1^e component en $\alpha = .93$ voor de 2^e component. Voor de 2^e helft van de data waren deze waarden $\alpha = .77$ voor de 1^e component en $\alpha = .92$ voor de 2^e component.

In Tabel 4.5 worden de componentenladingen gegeven na rotatie. Ten aanzien van de 1^e component laat de tabel zien dat 29 woordcombinaties uit de 1^e helft van de data en 19 woordcombinaties uit de 2^e helft van de data, het sterkst op de 1^e component laden (vetgedrukte ladingen). Als we de 1^e component van beide helften van de data tezamen bekijken dan zien we dat in totaal 48 woordcombinaties het sterkst op deze 1^e component laden. Ten aanzien van de 2^e component laat de tabel zien dat 21 woordcombinaties uit de 1e helft van de data en 15 woordcombinaties uit de 2e helft van de data het sterkst op de 2e component laden (vetgedrukte ladingen). Dit zijn in totaal 36 woordcombinaties. Dit betekent dat in totaal (48 + 36) 84 woordcombinaties uit beide helften van de data significant op één van beide componenten laden.

Bij ieder van de helften zien we een zelfde patroon met betrekking tot de volgende constatering:

- 1 Alle regeldruk woordcombinaties die wij aan het *rationele* discours, zoals door van Gestel en Hertogh beschreven, ontleenden, laden op de 1e component. Geen van deze rationale *2grams* laden op de 2^e component.
- 2 Bijna alle *emotionele* regeldruk woordcombinaties en de *2grams* die emoties zoals woede uitdrukken laden op de 2^e component. Van deze emotionele *2grams* laden alleen de *2grams stupid regulation* (bij de 1^e helft van de data) en *crazy regulation* (bij de 2^e helft van de data) op de 1^e component.
- 3 Op beide componenten laden ook een aantal (meer) emotioneel neutrale kwalificaties. Dit betekent dat beide dimensies woordcombinaties bevatten die minder emotionele klachten over regels weergeven.

Deze uitkomsten geven aanleiding te veronderstellen dat de 1^e component, bij beide helften, een rationale (instrumentele) regeldrukdimensie representeren en de 2^e component een ervaringsgerichte (sociaal-emotionele) regeldrukdimensie. Alhoewel het zeer aannemelijk is dat beide helften van de data dezelfde rationale- en ervaringsgerichte regeldrukdimensies weergeven willen we dit met een conformerende PCA bevestigd zien.

Tabel 4.5: Rotated Component Matrices van beide helften van de data

Rotated Component Matrix ^a			Rotated Component Matrix ^a		
1e helft van de data	Component		2e helft van de data	Component	
	1	2		1	2
<i>regulatory cost</i>	.956		<i>administrative burdens</i>	.973	
<i>regulatory costs</i>	.935		<i>compliance costs</i>	.928	
<i>unnecessary regulations</i>	.894		<i>compliance cost</i>	.919	
<i>unnecessary rules</i>	.890		<i>vague law</i>	.896	
<i>unnecessary regulation</i>	.889		<i>regulatory pressures</i>	.892	
<i>regulatory burdens</i>	.883		<i>administrative burden</i>	.877	
<i>increased law</i>	.877		<i>vague regulations</i>	.869	
<i>increased regulation</i>	.858		<i>regulatory pressure</i>	.838	.427
<i>regulatory burden</i>	.852		<i>conflicting rule</i>	.821	
<i>ambiguous regulations</i>	.805		<i>excessive regulation</i>	.821	
<i>regulatory reforms</i>	.803	.529	<i>excessive regulations</i>	.816	
<i>ambiguous regulation</i>	.798		<i>suffocating regulations</i>	.772	
<i>unnecessary rule</i>	.795		<i>suffocating regulation</i>	.755	
<i>increased regulations</i>	.780	.555	<i>excessive rules</i>	.741	.595
<i>stifling regulations</i>	.776		<i>vague regulation</i>	.651	
<i>unclear rule</i>	.767		<i>crazy regulation</i>	.646	
<i>unclear regulations</i>	.761		<i>vague rules</i>	.639	.415
<i>intrusive regulation</i>	.755	.414	<i>useless laws</i>	-.623	
<i>intrusive regulations</i>	.728	.544	<i>useless law</i>	-.554	
<i>ambiguous rules</i>	.711	.567			
<i>intrusive rule</i>	.700				
<i>ambiguous rule</i>	.676				
<i>unclear law</i>	.653				
<i>intrusive law</i>	.646	.606			
<i>intrusive rules</i>	.622	.524			
<i>stupid regulation</i>	.604				
<i>stifling regulation</i>	.564				
<i>increased rules</i>	.564	.508			
<i>annoying regulations</i>	-.562				
<i>fucking rules</i>		.982	<i>weird rules</i>		.953
<i>stupid rule</i>		.980	<i>bullshit rules</i>		.951
<i>stupid rules</i>		.980	<i>bullshit rule</i>		.930
<i>damn rules</i>		.974	<i>bullshit laws</i>		.912
<i>fucking rule</i>		.973	<i>weird rule</i>		.900
<i>fucking law</i>		.948	<i>crazy rules</i>		.883
<i>silly rule</i>		.928	<i>crazy rule</i>		.866
<i>damn rule</i>		.925	<i>damned rules</i>		.856
<i>stupid laws</i>		.907	<i>suffocating rules</i>	.417	.855
<i>stupid law</i>		.900	<i>oppressive rules</i>		.855
<i>silly rules</i>		.898	<i>bullshit regulations</i>		.802
<i>fucking laws</i>		.887	<i>weird laws</i>		.768
<i>unclear rules</i>	.459	.829	<i>bullshit law</i>		.760
<i>damn law</i>		.802	<i>damned rule</i>		.627
<i>damn laws</i>		.706	<i>excessive rule</i>	.526	.593
<i>stifling rules</i>		.699			
<i>unclear laws</i>	.530	.656			
<i>intrusive laws</i>	.520	.627			
<i>ambiguous laws</i>	.543	.557			
<i>unclear regulation</i>	.522	.544			
<i>increased rule</i>	.444	.458			
Eigenvalues	20.17	18.7	Eigenvalues	14.59	13.7
% of variance	34.19	31.69	% of variance	29.78	27.95
Cronbach's Alpha	.83	.93	Cronbach's Alpha	.77	.92

4.3.2 Twee regeldrukdiscoursen

Om er achter te komen of de twee componenten van het eerste deel van de data tot dezelfde onderscheidende dimensies behoren als de twee componenten die we vonden in het tweede deel van de data (en vice versa) voeren we tenslotte een nieuwe PCA uit op de variabelen die deel uitmaken van de gevonden vier (twee van de 1^e helft en twee van de 2^e helft) componenten. Met een PCA analyseren wij of de regeldruk woordcombinaties die bij beide helften in een rationele (instrumentele) regeldrukdimensie samenhangen ook inderdaad in dezelfde (rationele) dimensie samenhangen. Hetzelfde willen wij bevestigd zien voor alle regeldrukwoordcombinaties die bij beide helften samenhangen in een ervaringsgerichte (emotionele) dimensie.

Wij betrekken alle 84 variabelen die bij beide helften op de beide componenten significant laden in de PCA.

De KMO meting gaf aan dat de steekproefgrootte goed was, $KMO = .77$. De *Barlett's test of sphericity* $\chi^2(3486) = 21465,020, p < .001$ toont aan dat de correlaties tussen de *Ngrams* voldoende groot zijn voor de PCA. In de analyse hebben wij alleen coëfficiënten met een waarde $> .4$ betrokken. De analyse leverden acht componenten op met een eigenwaarde van meer dan 1 volgens het Kaiser's criterium. De eerst twee componenten verklaarden 73 % van de variantie (1^e component: 38 % en 2^e component: 35 %) en de overige zes componenten tezamen 14 %.

Bij de scree plot constateerden wij een duidelijke "knik" na de tweede component. Dit suggereert dat slechts de eerste twee componenten statistisch relevant zijn. Dit wordt bevestigd door parallelanalyse. Vergelijken we de waarden van de ruwe data en het 95^e percentiel van de gegenereerde data, dan zien we dat de waarde van de ruwe data bij de derde component kleiner wordt dan de waarde van het 95^e percentiel (1^e Component: $44,247823 > 3,542429$; 2^e Component: $16,93654 > 3,278814$; 3^e Component: $1,963542 < 3,097363$). Dit bevestigt dat slechts de eerste twee componenten statistisch relevant zijn. De schalen van beide relevante componenten bleken betrouwbaar te zijn. De 1^e component had een betrouwbaarheid van $\alpha = .90$ en de 2^e component van $\alpha = .94$.⁴³²

⁴³² De schaal kan nog verbeterd worden (.96) indien een variabele verwijderd wordt maar wij beschouwen deze verbetering niet als substantieel. Zie hiervoor "stap 5" in subsectie 4.2.3.

De matrix van de componentenladingen na rotatie (Varimax) (Tabel 4.6) laat zien dat bijna alle van de 84 geselecteerde woordcombinaties zich in twee statistisch relevante componenten groeperen. Slechts zes variabelen hadden een hogere lading op een andere (statistisch irrelevante) component dan de twee statistisch relevante componenten en kunnen buiten beschouwing worden gelaten.⁴³³

Tabel 4.6 geeft verder aan dat 43⁴³⁴ variabelen van de rationele (instrumentele) component (1^e component) van beide helften van de data⁴³⁵, bij de nieuwe PCA, eveneens op eenzelfde component (1e component) laden. 33⁴³⁶ variabelen van de ervaringsgerichte (sociaal-emotionele) component (2^e component) van beide helften van de data, laden bij de nieuwe PCA, ook op een zelfde component (2e component). We kunnen derhalve concluderen dat de eerder geanalyseerde woordcombinaties van beide helften van de data zich inderdaad (1) in een rationele (instrumentele) dimensie en (2) in een ervaringsgerichte (sociaal-emotionele) dimensie onderscheiden.

⁴³³ Dit zijn de Ngrams; stifling regulation, increased rule, vague regulation, crazy regulation, useless law en useless laws.

⁴³⁴ Bij de analyse van beide helften van de data (Tabel 4.5) bleek dat van de 84 Ngrams er 48 op de rationele component (1e component) laadden en 36 op de ervaringsgerichte component (2e component). Bij de analyse van de nieuwe PCA verwijderen wij vijf Ngrams die bij de analyse van beide helften op de 1e component laadden en één Ngram die in die analyse op de 2e component laadde. De nieuwe PCA analyse laat zien (Tabel 4.6) dat in het totaal 45 Ngrams op de 1e component laden. Dit zijn 43 Ngrams (48 - 5) die ook in de analyse van beide helften van de data op de 1e component laadden en twee Ngrams (ambiguous laws en unclear regulation) die in de analyse van beide helften van de data een net sterkere lading op de 2e component hadden maar in de nieuwe PCA juist sterker op de 1e component laden.

⁴³⁵ Tabel 4.5

⁴³⁶ Van de 36 Ngrams die bij de analyse van de beide helften van de data op de 2e component laadden, laden er in de nieuwe PCA 33 (36 - 3) eveneens op de 2e component. Één Ngram werd verwijderd en twee Ngrams (ambiguous laws en unclear regulation) hadden in de analyse van beide helften van de data een iets sterkere lading op de 2e component maar laden in de nieuwe PCA juist iets sterker op de 1e component.

Tabel 4.6: Rotated Component Matrix Conformerende PCA

Rotated Component Matrix					
	Component			Component	
	1	2		1	2
regulatory cost	.976		fucking rules		.985
regulatory costs	.964		stupid rules		.981
administrative burdens	.948		fucking rule		.979
excessive regulation	.944		stupid rule		.979
excessive regulations	.932		damn rules		.976
regulatory burdens	.924		weird rules		.965
unnecessary regulations	.923		bullshit rule		.965
unnecessary rules	.923		bullshit rules		.958
compliance costs	.921		fucking law		.946
compliance cost	.914		bullshit laws		.929
unnecessary regulation	.908		silly rule		.924
regulatory burden	.894		damn rule		.918
administrative burden	.881		stupid laws		.909
increased law	.864		weird rule		.899
increased regulation	.861		stupid law		.897
regulatory pressures	.856		silly rules		.892
vague regulations	.833		fucking laws		.874
regulatory reforms	.824	.513	damned rules		.873
vague law	.817		crazy rules		.861
stifling regulations	.815		suffocating rules		.860
increased regulations	.802	.535	oppressive rules		.834
ambiguous regulations	.795		crazy rule		.830
ambiguous regulation	.787		bullshit regulations		.815
intrusive regulation	.771	.405	unclear rules	.480	.814
regulatory pressure	.769	.445	bullshit law		.808
unclear rule	.763		damn law		.788
unnecessary rule	.752		weird laws		.782
intrusive regulations	.745	.531	damn laws		.715
suffocating regulations	.732		stifling rules		.674
unclear regulations	.728		damned rule		.653
intrusive rule	.725		excessive rule	.425	.644
conflicting rule	.723		unclear laws	.563	.637
ambiguous rules	.720	.548	intrusive laws	.538	.620
suffocating regulation	.718				
excessive rules	.698	.605			
ambiguous rule	.673				
intrusive law	.668	.594			
intrusive rules	.635	.528			
increased rules	.627	.487			
unclear law	.623				
ambiguous laws	.593	.538			
annoying regulations	-.571				
stupid regulation	.536				
vague rules	.533	.437			
unclear regulation	.527	.521			
Eigenvalues	31.82		Eigenvalues		29.61
% of variance	37.89		% of variance		35.25
Cronbach's Alpha	.90		Cronbach's Alpha		.94

Uit onze resultaten mogen wij concluderen dat PCA, in het relatieve gebruik van de geselecteerde 84 (van de oorspronkelijke 137) regeldruk woordcombinaties, twee dimensies onderscheidt.

In de 1e dimensie hangen alle elf regeldruk woordcombinaties samen die wij aan het rationele (instrumentele) discours, zoals Van Gestel en Hertogh beschreven, ontleenden. Bovendien laden 33 variabelen, die uiting geven aan regeldruk, op deze component. De component bevatte slechts één variabele die een (hevige) emotionele verwerking van regeldruk uitdrukte (*stupid regulation*). Deze uitkomsten versterken de veronderstelling dat de 1e component (45 variabelen) een rationele regeldrukdimensie representeren.

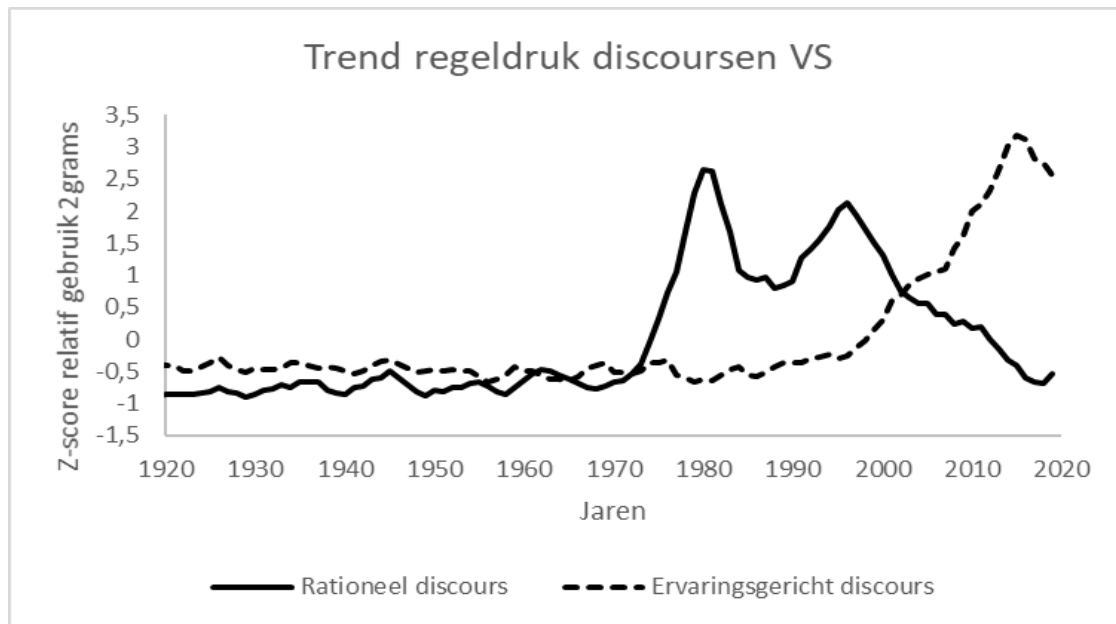
Op de 2^e component laden 26 emotionele regeldruk woordcombinaties. Hiernaast bevatte de component zeven variabelen die uiting geven aan klachten over regels. Deze uitkomst laat zien dat er naast een rationele dimensie, een ervaringsgerichte (emotionele) dimensie (33 variabelen) te onderscheiden is.

Voordat we de eindconclusie van dit onderzoek presenteren en de eerste onderzoeksvraag beantwoorden, willen wij deze conclusie kracht bijzetten door naar de trend van beide dimensies te kijken.

4.3.3 Trend van de regeldrukdiscoursen

Als we de gewogen itemscores, gebaseerd op de z-scores⁴³⁷ (methode *Regression*) van de variabelen van beide componenten, afzetten in de gemeten tijd, dan ontstaat de onderstaande grafiek (Grafiek 4.3).

Grafiek 4.3: Trend regeldruk discoursen VS

(A) Trend van het rationele discours

De in Grafiek 4.3 weergegeven lijn van de rationele dimensie (ononderbroken lijn) komt sterk overeen met de door Van Gestel & Hertogh beschreven trend in aandacht voor regeldruk in de periode 1970-2005. Wij zagen hierboven dat de Amerikaanse regeldrukliteratuur gedomineerd wordt door de rationele (instrumentele) benadering en dat politieke tegenstellingen een rol in de regeldrukdiscussie spelen. De grote toename aan regelgeving in de zeventiger jaren van de vorige eeuw veroorzaakte een toenemende rationele (instrumentele) regeldruk. In 1980 werd deregulering een belangrijk onderwerp in de verkiezingscampagne van president Reagan. Wij zien deze ontwikkeling in aandacht duidelijk terug in onze grafiek. Tussen 1970 en 1981 neemt het relatieve gebruik van de geselecteerde rationele regeldrukwoorden sterk

⁴³⁷ De z-score is een manier om een dataset te standaardiseren door de scores uit te drukken in termen van een verdeling met een gemiddelde van 0 en een standaarddeviatie van 1. Z-scores kunnen worden gebruikt als benchmarks en zijn op elke dataset toe te passen; Field 2018, pp. 36-37 en 40.

toe en bereikt een hoogtepunt in 1980 als Reagan tot president wordt gekozen en deregulering tot een centraal beleidsterrein wordt gemaakt. Wij zien de aandacht voor rationele regeldruk afnemen tot omstreeks 1990, het jaar dat de republikeinse partij zetels verliest ten aanzien van de democratische partij in het Huis van Afgevaardigden. Volgens Van Gestel en Hertogh krijgt regeldruk weer de volle aandacht als de republikeinen in 1994 de meerderheid in het *Congress* krijgen en vanaf 1995 hun *Contract with America program* uitvoeren. Eind jaren negentig neemt de (politieke) belangstelling voor deregulering en regeldruk af. Ook dit zien wij terug in het relatieve gebruik van rationele regeldrukwoorden. De ontwikkelingslijn van het relatieve gebruik stijgt weer vanaf eind jaren tachtig en bereikt zijn hoogtepunt in 1996. Daarna neemt het relatieve gebruik van rationele regeldrukwoorden af.

De sterke overeenkomsten tussen (1) de trend van het relatieve gebruik van rationele regeldrukwoorden en (2) de door Van Gestel en Hertogh beschreven trend van de (politieke) aandacht voor instrumentele regeldruk versterkt onze conclusie dat de eerste door ons gevonden component het rationele regeldrukdiscours representeert.

(B) Trend van het ervaringsgerichte discours

Grafiek 4.3 laat duidelijk zien dat er, naast een rationeel discours (ononderbroken lijn), nog een tweede discours over regeldruk (stippellijn) gevoerd wordt. Deze tweede lijn wordt gevormd door de z-scores van de door ons getraceerde ervaringsgerichte dimensie van regeldruk. Wij associëren de tweede component daarom met het ervaringsgericht discours.

In het rationeel discours klagen mensen vooral over een negatieve balans in kosten en baten van regels (instrumenteel motief). In het tweede discours laten mensen zich (hevig) emotioneel uit over regels (sociaal-emotioneel motief).

Let wel, de literatuur heeft de door ons gevonden trend van het ervaringsgerichte discours niet beschreven. We weten daarom niet of dit emotionele discours ook beïnvloed wordt door politieke tegenstellingen. Opvallend is echter dat de trend midden jaren tachtig begint te stijgen. De stijging wordt in 1995-1996 sterker terwijl de rationele trend dan, zoals Grafiek 4.3 laat zien, begint af te nemen. De ervaringsgerichte trend bereikt zijn hoogtepunt in 2016, het jaar waarin Donald Trump met zijn verkiezingsprogramma *America first* tot president wordt gekozen. Wat opvalt is dat de *slogan America first* een appel doet op een ervaringsgericht verlangen (sociale groepsgeborgenheid) en dat het ervaringsgericht discours hierop lijkt

te reageren. Of dat zo is en wat hiervan de betekenis is wordt in onze studie echter niet verder onderzocht.

4.3.4 Regeldruk, reguleringsdruk of wettendruk?

We zien dat in beide regeldrukdiscoursen niet alleen de term *rule(s)* maar ook de termen *regulation(s)* en *law(s)* worden gebruikt.⁴³⁸ In deze subsectie analyseren wij het verschil in gebruik van de termen binnen de afzonderlijke regeldrukdiscoursen. Wij gebruiken hiervoor de *Pearson's chi-square test* (χ^2 -test).⁴³⁹ Bij de analyse lieten wij de twaalf termen die we op basis van de literatuur van Van Gestel en Hertogh selecteerden buiten beschouwing.

De regeldrukdimensies bestonden dan uit 67 woordcombinaties met de termen *rule(s)*, *regulation(s)* en *law(s)*. De numerieke verdeling wordt weergegeven in Tabel 4.7.

Tabel 4.7: Numerieke verdeling van termen binnen beide regeldrukdimensies

	Dimensies	Frequenties
<i>rule(s)</i>	Rationeel	11
<i>regulation(s)</i>	Rationeel	18
<i>law(s)</i>	Rationeel	5
<i>rule(s)</i>	Ervaringsgericht	21
<i>regulation(s)</i>	Ervaringsgericht	1
<i>law(s)</i>	Ervaringsgericht	11

De term *regulation(s)* komt bijna uitsluitend binnen de rationele dimensie voor terwijl de termen *rule(s)* en *law(s)* vaker binnen de ervaringsgerichte dimensie voorkomen. Voor de analyse met de χ^2 -test gebruiken wij steeds, per term, twee coderingsvariabelen (bijvoorbeeld *rule(s)* en *dimensies*) en noteren de term met de categorale numerieke coderingen 0 voor “nee” en met een 1 voor “ja”. De dimensies coderen wij met een 0 voor de ervaringsgerichte dimensie en een 1 voor de rationele dimensie. De term *regulation(s)* komt, zoals te verwachten, significant vaker voor binnen het rationele discours dan in het ervaringsgerichte discours, $\chi^2(1) = 20.534$, $p < .001$. De term *rule(s)* wordt juist significant vaker gebruikt in het ervaringsgerichte

⁴³⁸ We voegen de enkelvoud- en meervoudvorm van iedere term samen.

⁴³⁹ Field 2018, pp. 838-839.

discours, $\chi^2(1) = 6.569$, $p < .05$ terwijl het gebruik van de term *law(s)* geen verband hield met één van beide discoursen $\chi^2(1) = 3.197$, $p > .05$.

4.4 Onderzoeksvraag 1 en overige resultaten

In 4.4.1 beantwoorden wij eerst onze eerste onderzoeksvraag. In 4.4.2 geven wij onze conclusies over het belang van het onderscheid in de termen *rule(s)*, *regulation(s)* en *law(s)* voor de regeldrukdiscoursen. In 4.4.3 tenslotte leveren we op basis van dit trendonderzoek verder bewijs dat mensen met een voorkeur voor ervaringsgerichte verwerking bij de omgang met regels gevoelig zijn voor bedreigingen van sociaal-emotionele belangen.

4.4.1 Antwoord op onderzoeksvraag 1

Het trendonderzoek geeft antwoord op onze eerste onderzoeksvraag: *“Is er in de literatuur naast een rationeel regeldrukdiscours een ervaringsgericht regeldrukdiscours te onderscheiden?”* (OV 1). In dit onderzoek zijn we er van uitgegaan dat mensen bij bedreigingen, van de door hen gekoesterde belangen, hier uiting aan geven en dat deze uitingen in de tijd samenhangen met die bedreigingen. Deze uitingen hebben hun weerslag gekregen in de literatuur en zijn derhalve in de literatuur te vinden en zijn met de *Ngram viewer* van *Google Books* op relatieve frequentie per jaar in kaart gebracht. Wij kozen voor onderzoek van de literatuur die in de VS, tussen 1919 en 2019, uitgegeven werd. Uit de voorgaande hoofdstukken bleek dat er in de literatuur voornamelijk een rationeel (objectief) discours gevoerd wordt en dit geldt eveneens voor de Amerikaanse literatuur.⁴⁴⁰ Uit de studie van Van Gestel en Hertogh, selecteerden wij twaalf kenmerkende uitingen over rationele regeldruk. Voorts keken wij naar de wijze waarop regels in de literatuur werden gekwalificeerd. Veertien kwalificaties ontleenden wij aan klachten over regels zoals in de regeldrukliteratuur beschreven. Acht kwalificaties drukten een (sterk) negatieve emotie ten aanzien van regels uit. PCA en betrouwbaarheidsanalyse lieten zien dat deze woordcombinaties in twee statistisch relevante dimensies samen-

⁴⁴⁰ Zie 4.1.3.

hingen. De met één asterisk (*) gemarkeerde woordcombinaties in Tabel 4.8 laten de woordcombinaties zien die op de 1e component laden (rationele component).⁴⁴¹ De met twee asterisken (**) gemarkeerde woordcombinaties laden op de 2e component (ervaringsgerichte component).

Tabel 4.8: Twee regeldrukdimensies

(1) Regeldruktermen Van Gestel en Hertogh	regulatory reforms*	regulatory reform	regulatory burdens*	regulatory burden*	regulatory cost*	regulatory costs*
	regulatory pressures*	regulatory pressure*	administrative burdens*	administrative burden*	compliance costs*	compliance cost*
(2) Nut en noodzaak	<i>unnecessary rules*</i>	<i>unnecessary rule*</i>	<i>unnecessary regulations*</i>	<i>unnecessary regulation*</i>	<i>unnecessary laws</i>	<i>unnecessary law</i>
	<i>useless rules</i>	<i>useless rule</i>	<i>useless regulations</i>	<i>useless regulation</i>	<i>useless laws</i>	<i>useless law</i>
(3) Toename regels	<i>increased rules*</i>	<i>increased rule</i>	<i>increased regulations*</i>	<i>increased regulation*</i>	<i>increased laws</i>	<i>increased law*</i>
	<i>excessive rules*</i>	<i>excessive rule**</i>	<i>excessive regulations*</i>	<i>excessive regulation*</i>	<i>excessive laws</i>	<i>excessive law</i>
(4) Vaagheid	<i>unclear rules**</i>	<i>unclear rule*</i>	<i>unclear regulations*</i>	<i>unclear regulation*</i>	<i>unclear laws**</i>	<i>unclear law*</i>
	<i>vague rules*</i>	<i>vague rule</i>	<i>vague regulations*</i>	<i>vague regulation</i>	<i>vague laws</i>	<i>vague law*</i>
(5) Tegenstrijdigheid	<i>ambiguous rules*</i>	<i>ambiguous rule*</i>	<i>ambiguous regulations*</i>	<i>ambiguous regulation*</i>	<i>ambiguous laws*</i>	<i>ambiguous law</i>
	<i>conflicting rules</i>	<i>conflicting rule*</i>	<i>conflicting regulations</i>	<i>conflicting regulation</i>	<i>conflicting laws</i>	<i>conflicting law</i>
(6) Druk van regels	<i>intrusive rules*</i>	<i>intrusive rule*</i>	<i>intrusive regulations*</i>	<i>intrusive regulation*</i>	<i>intrusive laws**</i>	<i>intrusive law*</i>
	<i>oppressive rules**</i>	<i>oppressive rule</i>	<i>oppressive regulations</i>	<i>oppressive regulation</i>	<i>oppressive laws</i>	<i>oppressive law</i>
(7) Irritatie	<i>annoying rules</i>	<i>annoying rule</i>	<i>annoying regulations*</i>	<i>annoying regulation</i>	<i>annoying laws</i>	<i>annoying law</i>
	<i>offensive rules</i>	<i>offensive rule</i>	<i>offensive regulations</i>	<i>offensive regulation</i>	<i>offensive laws</i>	<i>offensive law</i>
(8) Verstikking	<i>stifling rules**</i>	<i>stifling rule</i>	<i>stifling regulations*</i>	<i>stifling regulation</i>	<i>stifling laws</i>	<i>stifling law</i>
	<i>suffocating rules**</i>	<i>suffocating rule</i>	<i>suffocating regulations*</i>	<i>suffocating regulation*</i>	<i>suffocating laws</i>	<i>suffocating law</i>
(9) Emotie en woede	<i>stupid rules**</i>	<i>stupid rule**</i>	<i>stupid regulations</i>	<i>stupid regulation*</i>	<i>stupid laws**</i>	<i>stupid law**</i>
	<i>silly rules**</i>	<i>silly rule**</i>	<i>silly regulations</i>	<i>silly regulation</i>	<i>silly laws</i>	<i>silly law</i>
	<i>crazy rules**</i>	<i>crazy rule**</i>	<i>crazy regulations</i>	<i>crazy regulation</i>	<i>crazy laws</i>	<i>crazy law</i>
	<i>weird rules**</i>	<i>weird rule**</i>	<i>weird regulations</i>	<u><i>weird regulation</i></u>	<i>weird laws**</i>	<i>weird law</i>
	<i>damn rules**</i>	<i>damn rule**</i>	<i>damn regulations</i>	<u><i>damn regulation</i></u>	<i>damn laws**</i>	<i>damn law**</i>
	<i>damned rules**</i>	<i>damned rule**</i>	<i>damned regulations</i>	<u><i>damned regulation</i></u>	<i>damned laws</i>	<i>damned law</i>
	<i>fucking rules**</i>	<i>fucking rule**</i>	<u><i>fucking regulations</i></u>	<u><i>fucking regulation</i></u>	<i>fucking laws**</i>	<i>fucking law**</i>
	<i>bullshit rules**</i>	<i>bullshit rule**</i>	<i>bullshit regulations**</i>	<u><i>bullshit regulation</i></u>	<i>bullshit laws**</i>	<i>bullshit law**</i>

Onderstreepte kwalificaties komen niet voldoende voor in de Amerikaanse corpus van Google Books

* Woordcombinaties komen voor in het rationele discours

** Woordcombinaties komen voor in het ervaringsgerichte discours

Wij zagen dat alle regeldruk woordcombinaties, die wij aan de beschrijvingen van Van Gestel en Hertogh van het rationele regeldrukdiscours ontleenden, op de 1^e component laadden. Bovendien bevatte de 1^e component vrijwel geen emotionele kwalificaties. Wij associeerden de 1^e component (45 variabelen) daarom met het rationele regeldrukdiscours. De as-

⁴⁴¹ Wij bedoelen hiermee dat een woordcombinatie zijn hoogste lading op die component heeft.

sociatie werd versterkt doordat de trend van de z-score (methode *regression*) van de 1^e component sterk overeenkwam met de trend van het rationele (instrumentele) regeldrukdiscours zoals door Van Gestel en Hertogh beschreven.

PCA onderscheidde naast de rationele dimensie nog een tweede regeldrukdimensie. De 2^e regeldrukdimensie bevatte geen van de twaalf rationele (instrumentele) woordcombinaties zoals wij die aan de literatuur van Van Gestel en Hertogh hadden ontleend. Wat voorts opviel is dat deze dimensie juist veel (hevig) emotionele kwalificaties van regels bevatte. Wij associeerden de 2^e component (33 variabelen) daarom met het ervaringsgerichte regeldrukdiscours. De trend van de z-score (methode *regression*) van deze component werd door de literatuur niet beschreven zodat wij hier geen vergelijking kunnen maken.

Het was tot nu toe niet opgevallen maar ons trendonderzoek laat zien dat er in de literatuur naast een rationeel regeldrukdiscours, een ervaringsgericht regeldrukdiscours te onderscheiden is. Wij kunnen derhalve de eerste onderzoeksvraag bevestigend beantwoorden.

4.4.2 *What's in a name*

Als we naar het gebruik van de termen *rule(s)*, *regulation(s)* en *law(s)* binnen de beide discoursen kijken blijkt de term *regulation(s)* significant vaker binnen het rationele discours te worden gebruikt terwijl mensen het binnen het ervaringsgerichte discours significant vaker over *rule(s)* hebben. Het rationele discours lijkt meer over *reguleringsdruk* (*regulatory pressure*) te gaan terwijl het ervaringsgericht discours juist meer over *regeldruk* gaat.

4.4.3 *Sociaal-emotionele motieven?*

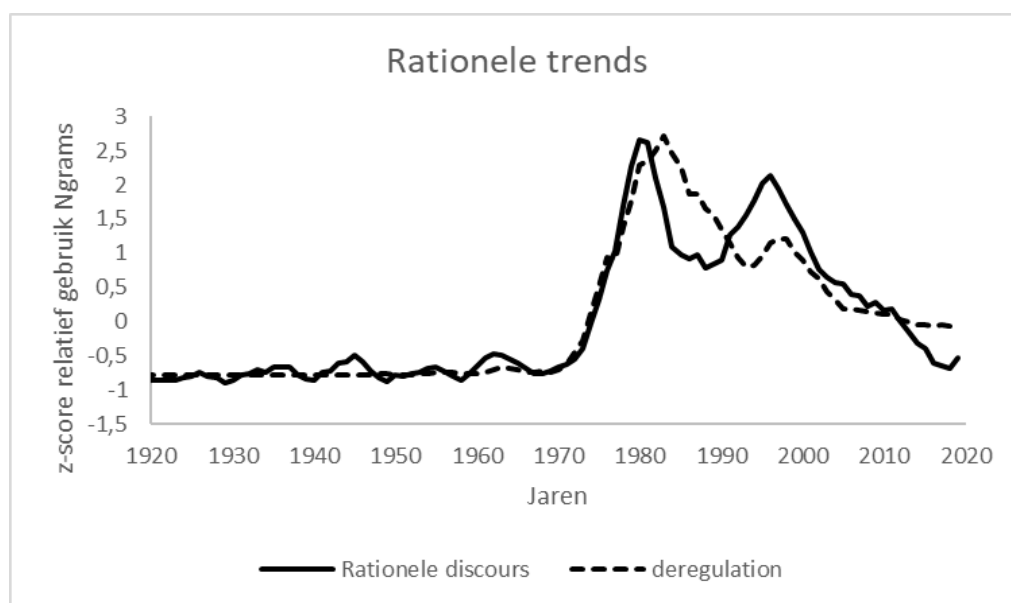
De resultaten van ons trendonderzoek laten zien dat er in de literatuur van de VS twee verschillende regeldruk discoursen gevoerd worden, een rationeel discours en een ervaringsgericht discours. Wij vonden hiervan de sporen, als achtergelaten vingerafdrukken, in de Amerikaanse literatuur. Wij gaven eerder⁴⁴² aan dat wij verwachtten dat binnen het rationele discours vooral instrumentele belangen worden gekoesterd en dat binnen het ervaringsgerichte discours gehecht wordt aan sociaal-emotionele belangen.

(A) Instrumentele motieven

⁴⁴² Sectie 1.2 en subsectie 2.3.4.

Uit onze beschrijvingen van het rationele discours in Amerika⁴⁴³ blijkt dat binnen dit discours veel aandacht is voor deregulering (*deregulation*) en dat kosten-batenanalyses centraal staan binnen het dereguleringsbeleid. Regeldruk wordt in de VS vooral gezien als een uitkomst van een belangenafweging tussen voor- en nadelen (of baten en kosten) van regelgeving en kan daardoor worden geassocieerd met een instrumenteel motief.⁴⁴⁴ Als we de gewogen itemscores, gebaseerd op de z-scores (methode *regression*) van het relatieve gebruik tussen 1919 en 2019 van de term *deregulering* (1gram) vergelijken met de z-score van de rationele component dan zien we in Grafiek 4.4 dat beide trends inderdaad sterk overeenkomen.

Grafiek 4.4: Vergelijking trend rationele regeldrukdiscours en trend van de term *deregulation*(s)

De correlatie tussen beide trends is significant, $r = .92$, $p > .001$.

Het lijkt erop dat het instrumentele regeldruk discours, waarin mensen zich onder andere beklagen over (1) de toename van regels, (2) het niet noodzakelijk zijn van regels, (3) de vaagheid van regels, (4) de tegenstrijdigheid van regel, (5) de druk die regels veroorzaken, (6) irritatie of de verstikkende werking die van regels uitgaan, vooral wordt gevoerd in de tijd dat er veel aandacht is voor deregulering.

⁴⁴³ Zie subsectie 4.1.3.

⁴⁴⁴ Instrumentele belangen omschreven wij in 1.2.2 als profijtige zelfbelangen die met objectieve kosten-batenanalyses kunnen worden vastgesteld.

(B) Sociaal-emotionele motieven

Uit het onderzoek van Ewick & Silbey⁴⁴⁵ bleek dat mensen bij het waarderen van recht (regels) in belangrijke mate hechten aan relationele (sociaal-emotioneel⁴⁴⁶) belangen. Het hebben van een *stem* en *vertrouwen* in een onpartijdige autoriteit, die hun belangen eerlijk en met respect weegt⁴⁴⁷, spelen een belangrijke rol. Dat betekent dat het ervaren van regeldruk tevens te begrijpen is vanuit een sociaal-emotioneel motief. Uit dit onderzoek, maar ook uit de literatuur blijkt dat *voice*⁴⁴⁸ en *trust*⁴⁴⁹ belangrijke sociaal-emotionele begrippen zijn. Als, zoals wij vermoeden, vooral binnen het ervaringsgerichte discours deze sociaal-emotionele belangen een belangrijke rol spelen dan is het te verwachten dat het gebruik van de termen *voice* en *trust* in de tijd verband houden met het ervaringsgerichte discours. Als we de trends van de z-scores van de termen *voice* en *trust*⁴⁵⁰ vergelijken met de trend van de z-scores van de 2^e component (ervaringsgericht discours) dan zien we dat de trends inderdaad sterk overeenkomen.

⁴⁴⁵ Ewick & Silbey 1998. Dit onderzoek beschreven wij in subsectie 4.1.3.

⁴⁴⁶ Met sociaal-emotioneel bedoelen wij de intra psychologische repercussie van een sociale interactie weer te geven. Dat wil zeggen dat we met sociaal-emotioneel de innerlijke psychologische verwerking van een relationele interactie aanduiden.

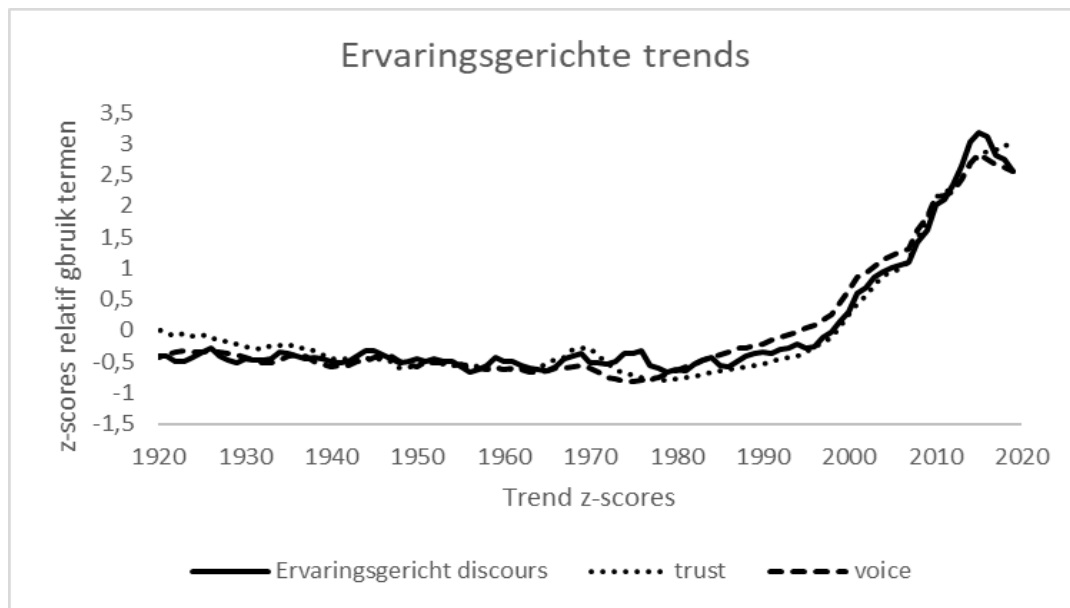
⁴⁴⁷ Silbey 2005, p. 337.

⁴⁴⁸ Van den Bos 1999; De Cremer & Tyler 2007; Klaming & Bethlehem 2007.

⁴⁴⁹ De Cremer & Tyler 2007; Van Dijke & Verboon 2011.

⁴⁵⁰ De *Ngram viewer* kan onderscheid maken tussen “*trust*” als werkwoord (trust_VERB) en “*trust*” als zelfstandig naamwoord (trust_NOUN). Wij onderzochten hier alleen de werkwoordsvorm (trust_VERB) aangezien trust als zelfstandig naamwoord niet allen vertrouwen betekent maar ook een Angelsaksische rechtsvorm weer-geeft.

Grafiek 4.5: Vergelijking trend sociaal emotioneel discours en trend termen trust en voice

Correlatie analyse laat zien dat de z-score van de ervaringsgerichte component significant correleert met de z-score van de term *trust*⁴⁵¹, $r = .982$, $p < .001$ en eveneens significant correleert met de z-score van de term *voice*, $r = .985$, $p < .001$.

Deze bevindingen versterken de suggestie dat de ervaringsgerichte component geassocieerd kan worden met sociaal-emotionele belangen.

4.5 Conclusie: Twee regeldrukdiscoursen

De bevindingen die we in de secties 4.1 tot en met 4.4 hebben beschreven leiden tot belangrijke implicaties voor onze theoretische beschouwing over regeldruk zoals we dit begrip in Hoofdstuk 2 hebben behandeld. In dat hoofdstuk verdedigden we een verschuiving van een economisch naar een psychologisch perspectief op regeldruk. Regeldruk werd door ons gedefinieerd als "de weerstand die onnodig wordt opgeroepen door een interventie in gedrag die instrumentele- en sociaal-emotionele belangen bedreigt." Veel regeldrukstudies richten zich op de vraag welke regels (interventies) regeldruk veroorzaken. Wij wilden echter weten op welke wijze regeldruk (weerstand) psychologisch kon worden verklaard. Met behulp van de

⁴⁵¹ Wij onderzochten hier alleen de werkwoordsvorm (*trust_VERB*) aangezien *trust* als zelfstandig naamwoord niet allen vertrouwen betekent maar ook een Angelsaksische rechtsvorm weergeeft.

Cognitive-Experiential Self-Theory (CEST) van Epstein en een theorie van Cropanzano, construeerden wij een psychologische visie op de weerstand, die regeldruk heet. Epstein's theorie suggereert dat mensen verschillende voorkeuren hebben in informatieverwerking, wat invloed heeft op hun interpretatie en reactie op fenomenen, inclusief regels. Cropanzano's theorie biedt inzichten in rechtvaardigheidsmotieven, opgesplitst in instrumentele en sociaal-emotionele aspecten. Mensen, afhankelijk van hun informatieverwerkingsvoorkeur, ervaren regeldruk op verschillende manieren. Rationele mensen benaderen regeldruk op een logische en realiteitsgerichte manier, voornamelijk gedreven door instrumentele motieven. Ervaringsgerichte mensen daarentegen ervaren regeldruk meer intuïtief en emotioneel, voortkomend uit sociaal-emotionele drijfveren.

In Hoofdstuk 4 onderscheidden we twee verschillende regeldrukdiscoursen, die overeenkomen met de theorieën besproken in Hoofdstuk 2. We hebben de *Ngram Viewer* van *Google Books* ingezet voor een kwantitatieve benadering, waarbij we een componentenanalyse hebben toegepast op de verzamelde data. Dit innovatieve gebruik van de database heeft ons inderdaad geholpen twee discoursen te identificeren: een rationeel discours en een ervaringsgericht discours. Deze discoursen tonen aan dat het aanpakken van regeldruk inderdaad niet alleen een kwestie is van rationele analyse, maar ook van het erkennen van de emotionele en ervaringsgerichte aspecten. Daarnaast tonen de resultaten aan dat de beleving van regeldruk ook verweven is met percepties van rechtvaardigheid. Voorts laten onze bevindingen zien dat er mogelijk een historische verschuiving is in de wijze waarop deze discoursen worden gevoerd, met een grotere nadruk op het ervaringsgerichte discours in recentere jaren. Natuurlijk is ons onderzoek gebaseerd op Amerikaanse gegevens, maar de bevindingen lijken ook zeer relevant in Nederlandse context.

In Hoofdstuk 3 hebben we immers de kritiek besproken die op de Nederlandse overheid wordt geuit voor het hanteren van een voornamelijk economisch en rationeel perspectief op regeldruk, terwijl er weinig tot geen aandacht is voor een ervaringsgerichte, sociaal-emotionele benadering. Hierbij wordt de nadruk gelegd op het gebrek aan toepassing van gedragswetenschappelijke inzichten in het huidige beleidsmatige regeldrukbeleid.

Eindconclusie van dit Hoofdstuk

De resultaten van ons onderzoek in Hoofdstuk 4 verschaffen een vernieuwende methodologie om aan te tonen dat er inderdaad twee verschillende manieren zijn waarop mensen regeldruk ervaren: een rationele manier (waar de overheid zich voornamelijk op lijkt te richten) en een ervaringsgerichte, emotionele manier. Zodoende kunnen deze inzichten uit Hoofdstuk 4 ook bijdragen aan een beter begrip van politieke en beleidsdiscussies over regeldruk. Bovendien bieden zij aanknopingspunten voor toekomstig onderzoek, ook in specifiek Nederlandse context.

